

ЕНЕРГЕТИЧНІ РЕФОРМИ:

МОНІТОРИНГОВИЙ ЗВІТ ПРО ПРОСУВАННЯ УКРАЇНИ
У ВИКОНАННІ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ З ЄС
У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ ТА ДОВКІЛЛЯ

ЛИПЕНЬ 2019

ПРЯМУЄМО
РАЗОМ

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

ОПОРА

Національний екологічний центр
"Устойчивость і діалог"

EUREG
Европейське управління
забезпечення діалогів
Енергетико-Українська Енергетична Агенція

Ця публікація була розроблена за сприяння Європейського Союзу в рамках Ініціативи EU4Energy та за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» у рамках Проекту "Збільшення впливу громадянського суспільства у моніторингу та політичному діалозі щодо реформ в енергетиці та суміжних секторах відповідно до імплементації Угоди про Асоціацію". За зміст цієї публікації несуть відповідальність Громадська організація «ДІКСІ ГРУП», а також Громадянська мережа «ОПОРА», Всеукраїнська громадська організація «Енергетична Асоціація України», Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля», Асоціація «Європейсько-Українське енергетичне агентство». Зміст цієї публікації не жодним чином не відображає точку зору Європейського Союзу та/або Міжнародного фонду «Відродження».

До ініціативи EU4Energy належить вся підтримка ЄС, націлена на покращення енергозабезпечення, енергетичної безпеки та взаємозв'язків, а також на просування енергоефективності та використання відновлюваних джерел енергії у країнах Східного партнерства – Азербайджані, Білорусі, Вірменії, Грузії, Республіці Молдова та Україні. ЄС надає цю підтримку шляхом фінансування проектів та програм, що сприяють реформуванню енергетичних ринків та скороченню національної енергетичної залежності та споживання. В більш довгостроковій перспективі, енергозабезпечення стане більш надійним, прозорим та фінансово доступним, скорочуючи таким чином енергетичний дефіцит та зменшуючи вартість рахунків за електроенергію як для громадян, так і для приватного сектору. Додаткова інформація на веб-сторінці: www.EU4Energy.eu

Проект "Збільшення впливу громадянського суспільства у моніторингу та політичному діалозі щодо реформ в енергетиці та суміжних секторах відповідно до імплементації Угоди про Асоціацію" ставить за мету посилення ролі громадянського суспільства в адвокації реформ в енергетиці та пов'язаних секторах.

Ключовими цілями проекту є:

- моніторинг втілення Угоди про Асоціацію в частині енергетики, включаючи відповідні зобов'язання щодо довкілля та питань, пов'язаних з торгівлею;
- посилення спроможності громадських експертів та місцевих діячів відслідковувати фактичну реалізацію реформ;
- сприяння громадському діалогу для належної імплементації Європейських реформ енергетики та довкілля;
- інформування заінтересованих сторін та українського суспільства про значення та потенційні вигоди Європейських реформ в енергетиці та довкіллі для того, щоб дати їм можливість тримати уряд підзвітним за проведення реформ.

Проект фінансується Європейським Союзом в рамках ініціативи EU4Energy та співфінансується Міжнародним фондом «Відродження»

www.enref.org

Короткі висновки

Експерти Цільової групи **"Газ"** відзначили зниження активності в частині реформування ринку. Кабмін схвалив результати конкурсів з укладення угод про розподіл продукції на 9 ділянках та запобіг кризі, погодивши термінову закупівлю "Укртрансгазом" газу для технологічних потреб. Натомість регулятор оприлюднив для обговорення нову методику розрахунку тарифів на транспортування газу. Попри успішний вихід "Нафтогазу" на ринок запозичень, не було новин щодо прогресу в частині анбандлінгу.

Експерти Цільової групи **«Електроенергетика та ядерна безпека»** відзначили, що в Україні з 1 липня почала працювати нова модель ринку електричної енергії. Одночасно з тим в судовому порядку були заблоковані нові тарифи «Укренерго», до яких зокрема були включені витрати на компенсацію виробникам з ВДЕ, що працюють за «зеленим тарифом». Також експерти вітали введення в експлуатацію та передачу Україні нового безпечного конфайнменту над четвертим енергоблоком Чорнобильської АЕС.

Експерти Цільової групи **“Енергоефективність та соціальні питання”** вважають, що липень не став місяцем істотних реформ у сфері енергоефективності в Україні. На фоні відсутності істотного прогресу у багатьох питаннях, серед покращень варто відзначити схвалення нової національної цілі з енергоефективності до 2020 року, а також прийняття низки техрегламентів з екодизайну.

В галузі **екології** Мінприроди розробило План заходів на виконання Концепції реалізації державної політики у сфері промислового забруднення, а також спільно з GIZ офіційно розпочало впровадження проекту для впровадження в Україні найкращих доступних технологій. Депутати Верховної Ради прийняли законопроект №10357 «Про внесення змін до статті 9-1 Закону України "Про альтернативні джерела енергії" щодо врегулювання питання генерації електричної енергії приватними домогосподарствами». На фоні усунення законодавчих недоліків, із запровадженням нового ринку електроенергії стався збій у механізмі розрахунків за «зеленим» тарифом з виробниками ВДЕ.

Експерти сектора **нафти та нафтопродуктів** вітають затвердження переможців конкурсів на укладення угод про розподіл вуглеводнів, що видобуватимуться в межах дев'яти нафтогазоносних ділянок, та підготовку документації до проведення двох електронних аукціонів із надання спеціальних дозволів на користування надрами. Водночас, експерти висловлюють жаль у зв'язку з відсутністю просування за іншими напрямками діяльності і висловлюють сподівання, що роботу з виконання міжнародних зобов'язань України в нафтовій сфері буде прискорено з початком роботи Верховної Ради дев'ятого скликання.

Експерти групи **«Бізнес клімат»** стурбовані призупиненням з 1 липня дії постанов НКРЕКП щодо тарифів оператора енергомережі "Укренерго", що призвело до нарощування заборгованості на ринку електричної енергії. Внаслідок цього, виробники електричної енергії, що працюють за «зеленим» тарифом, не отримали повної оплати за вироблену електроенергію в липні. Також відзначено завершення корпоратизації "Укренерго" та інші позитивні зміни, що сприятимуть залученню нових інвесторів.

Найбільш вживані скорочення:

АЕС – атомна електростанція
ВВЕР - водо-водяний енергетичний реактор
ВЯП - відпрацьоване ядерне паливо
ГТС – газотранспортна система
ДІЯРУ - Державна інспекція ядерного регулювання України
ДП – державне підприємство
ДСП – державне спеціалізоване підприємство
КМУ – Кабінет Міністрів України
КПП – контрольно-пропускний пункт
МАГАТЕ – Міжнародне агентство з атомної енергії
МЕВП – Міністерство енергетики та вугільної промисловості
НАЕК - Національна атомна енергогенеруюча компанія
НАК – Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України»
НКРЕКП – Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг

НПРЧ - нормоване первинне регулюванні частоти
ОЕС – Об'єднана енергетична система
ОСББ – об'єднання співмешканців багатоквартирного будинку
ОСП – оператор системи передачі
ПДВ – податок на додану
ПОН – Постачальник «останньої надії»
PCO - Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу
РАЕС – Рівненська атомна електростанція
ХАЕС – Хмельницька атомна електростанція
ЦСВЯП – централізоване сховище відпрацьованого ядерного палива
ЧАЕС – Чорнобильська атомна електростанція
ЮУАЕС – Южно-Українська атомна електростанція

Закономірно, що у липні – останньому місяці функціонування ВРУ VIII скликання – тенденції до спаду активності народних депутатів лише посилилися. У нафтогазовій сфері було зареєстровано один законопроект – пропозицію змінити пропорцію розподілу коштів, що надходять із рентної плати за видобуток нафти, природного газу та газового конденсату, на користь місцевих бюджетів.

У роботі уряду протягом липня також не спостерігалось суттєвих реформаторських зусиль у газовій царині. Кабмін запобіг загрози настання надзвичайної ситуації у транспортному секторі, погодивши термінову закупівлю "Укртрансгазом" у НАК "Нафтогаз України" газу для покриття технологічних потреб за ціною, згідно з Положенням про ПСО, схвалив результати конкурсів з укладення угод про розподіл продукції на 9-ти вуглеводневих ділянках та дав згоду передати основні фонди дочірньої компанії групи "Нафтогазу" – "Газ України" – в управління Мінекономрозвитку.

НКРЕКП затвердила збільшення тарифів на закачування та відбір природного газу із газосховищ з 1 серпня 2019 року та опублікувала проекти трьох постанов, що стосуються галузі транспортування газу, в т. ч. підготовлені до затвердження зміни Методики визначення та розрахунку тарифів на послуги транспортування газу для точок входу/виходу з ГТС на основі стимулюючого регулювання. Окрім того, регулятором було також оприлюднено для обговорення зміни до ліцензійних умов господарської діяльності з розподілу газу.

Новини про хід реформування "Нафтогазу" у відкритий доступ не надходили. Тим часом, "Нафтогаз" успішно розмістив на зовнішньому ринку євробонди на суму понад 1 млрд дол. і відновив виплату дивідендів державі: з урахуванням додатково здійснених платежів, загальна сума, що надійшла до державного бюджету, склала на кінець липня 12,3 млрд грн.

Розвиток ринку газу (статті 338, 341, Додаток XXVII-В УА, Директива 2009/73/ЄС про спільні правила внутрішнього ринку природного газу)

Доступ та здійснення діяльності з розвідки та видобування газу (статті 279-280, Додаток XXVII-В УА, Директива 94/22/ЄС про умови надання і використання дозволів на пошуки, розвідування і видобування вуглеводнів)

Автори зареєстрованого у липні законопроекту №10438¹ запропонували внести зміни до Бюджетного кодексу України з тим, аби підвищити з 5% до 10% частку надходження коштів від ренти за видобування нафтогазових ресурсів, у тому числі природного газу, до місцевих бюджетів адміністративних одиниць, на території яких безпосередньо здійснюється видобуток. Збільшення доходної частини місцевих бюджетів, у разі ухвалення цього законодавчого акта, має на меті: "створення умов для ефективної реалізації ресурсного потенціалу регіонів, залучення інвестицій у газодобувну галузь".

Кабмін ухвалив дозвіл "Нафтогазу" (розпорядження №546-р²) поставити АТ "Укртрансгаз" природний газ за ціною, відповідно до Положення про ПСО, для його використання на виробничо-технологічні потреби. Уряд дозволив також відчужити не залучені до виробничої діяльності основні фонди ДК "Газ України", що входить до складу групи "Нафтогазу", за допомогою їх безоплатної передачі до сфери управління Мінекономрозвитку (розпорядження №584-р³).

---

¹ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=66196

² <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/deyaki-pitannya-divalnosti-akcionernogo-tovaristva-nacionalna-akcionerna-kompaniya-naftogaz-ukrayini-s-456-170719>

³ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-pogodzhennya-vidchuzhennya-osnovnih-fondiv-dochirnoyi-kompaniyi-gaz-ukrayini-t240719>

Крім того, Кабмін затвердив переможців конкурсів на укладення угод про розподіл продукції (УРП) по 9-и сухопутних нафтогазових ділянках⁴ (розпорядження №507-р⁵), визначених за висновками Міжвідомчої комісії з організації укладення та виконання УРП. Щоправда, за даними ЗМІ⁶, одна із компаній-заявників – "Укрнафтобуріння" – оскаржує в суді результати конкурсу стосовно Зінківської ділянки. Наступним кроком є початок переговорів з інвесторами щодо власне укладення УРП. На думку прем'єр-міністра В. Гройсмана, системна робота уряду із забезпечення відкритих конкурентних конкурсів на користування вуглеводневими надрами сприятиме нарощенню видобутку українського газу, що необхідно, аби можна було відмовитися від його імпорту, та ухвалення зазначеного вище урядового рішення наближає Україну до досягнення цієї мети⁷.

Водночас, не однозначною була реакція на оголошення переможця конкурсу на укладення УРП на чорноморській ділянці "Дельфін" (найбільшій шельфовій газоносній ділянці, виставленій на конкурс). За наявності лише 4-х учасників, і незважаючи на відкриття заявки азербайджанською Caspian Drilling International, яка одержала таку ж, як і переможець, кількість балів (170)⁸, Міжвідомча комісія з організації укладення та виконання УРП оголосила, що конкурс на цю ділянку виграла американська компанія Trident Black Sea⁹ (яку, за даними ЗМІ¹⁰, створив для участі в конкурсі колишній депутат Держдуми Росії І. Пономарьов). За таких умов, безальтернативність зробленого комісією вибору видається сумнівною.

Так, з точки зору Асоціації газовидобувних компаній України¹¹, конкурс на розробку цієї чи не найпривабливішої ділянки було проведено з численними недоліками (важливим із них є занадто стислий термін – лише 2 місяці), у разі відсутності яких і заявок було би більше, і "їхні пропозиції були би набагато вигіднішими для держави". Представники асоціації наголосили, що не змінили обстоюваної ними й раніше позиції про необхідність подовжити терміни конкурсу.

Повністю підтримав таку позицію очільник уряду В. Гройсман, оприлюднивши наміри запропонувати Кабміну організувати новий конкурс на ділянку "Дельфін"¹², з метою підняти рівень його привабливості та забезпечити участь у ньому представників "вищої світової ліги" газодобувачів. Зазначену ініціативу підхопив і секретар РНБО О. Данилюк¹³, який також вважає правильним повторно оголосити конкурс на нових умовах.

Разом з тим, як повідомили ЗМІ¹⁴, іще один учасник конкурсу – компанія Frontera Resources – заявила про наміри оскаржити результати конкурсу в судовому порядку, у разі схвалення Кабміном висновків Міжвідомчої комісії щодо перемоги з укладення УРП на ділянці "Дельфін" Trident Black Sea.

Тим часом, Державна служба геології та надр запропонувала на електронні онлайн-торги у системі ProZorro.Sale спеціальні дозволи іще на 5 нафтогазових ділянок: у Полтавській (Ватажівська площа¹⁵),

---

⁴ Детально пропозиції Міжвідомчої комісії за ділянками подано у звіті за червень 2019 року

⁵ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-viznachennya-peremozhciv-konkursiv-na-ukladennya-ugod-pro-rozpodil-vuglevodni-m-050719>

⁶ <https://expro.com.ua/novini/ukrnaftoburnnya-oskarju-rezultati-konkursu-urp-po-znkvsky-dlyanc->

⁷ https://www.facebook.com/pg/geonadra.gov.ua/posts/?ref=page_internal

⁸ <https://media.az/economy/1067741406/socar-i-trident-nabrali-odinakovoe-kolichestvo-ballov-v-tendere-na-uglevodorodny-uchastok-delfin/>

⁹ http://www.nefterynok.info/novosti/trident-black-sea-ili-ponomareva-pobedila-v-konkurse-na-srp-po-delfinu?fbclid=iwar0rrdafpizn0fdgmuqjjsbirzckbmkmvhetcvdxg006_cbsaoyqwezauq

¹⁰ https://dt.ua/ECONOMICS/amerikanska-kompaniya-rosiyskogo-eksdeputata-peremogla-v-konkursi-na-rozrobku-shelfu-delfin-318664.html?fbclid=IwAR2J7YVpRWV9HOVpxms8B4sUJnipL5UD7HRv5fT4RufxDDN0c_-ccHCSTpE/?version=complete

¹¹ <http://agpu.org.ua/news/konkurs-na-dilyanku-delfin-mizhvidomcha-komisija-zaproponovala-peremozhcyu-.htm>

¹² <https://www.facebook.com/volodymyrgroysman/posts/991260841042830>

¹³ <http://reform.energy/news/sekretar-snbo-podderzhal-initsiativu-premera-obyavit-novyy-konkurs-srp-na-shelfe-12102>

¹⁴ <https://www.epravda.com.ua/news/2019/07/30/650115/>

¹⁵ <https://prozorro.sale/auction/UA-PS-2019-08-02-000007-3>

Луганській (Західнотокарсько-Краснянська площа¹⁶) та Харківській областях (Печенізько-Кочетківська¹⁷, Салтівська¹⁸, Княжинська¹⁹ площі) загальною початковою вартістю 274,6 млн грн. Пропозиції виставлено у межах п'ятого раунду електронних аукціонів, що відбудеться в жовтні поточного року.

На тлі наявного поживлення інвестиційної атмосфери у добувній галузі, Міненерговугілля розробило та наприкінці липня запропонувало до обговорення²⁰ проект організаційно-правових засад і регуляторних механізмів, покликаних унормувати іншу важливу ланку на шляху природного газу до споживача – біржову торгівлю газом. Поданий на сайті міністерства проект змін до Закону "Про ринок природного газу"²¹, необхідних для запровадження на газовому ринку біржової та клірингової діяльності, передбачає ввести в обіг відповідний понятійний апарат (нові терміни, серед яких і "газова біржа", і "клірингова діяльність на ринку природного газу", і "організатор торгівлі" тощо) та запровадити заходи державного регулювання у цій сфері (у частині таких організованих форм торгівлі газом як біржова, позабіржова, брокерська торгівля, управління ризиками). Законопроектом запропоновано організаційні підходи до біржової торгівлі не тільки газом як товаром, а й фінансовими інструментами (деривативами).

Разом з тим, законопроект пропонує наділити Міненерговугілля невластивими цьому органу функціями щодо регулювання організованих ринків газу та біржової торгівлі, які по своїй суті є функціями відповідних регуляторів - НКРЕКП та Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР). Крім того, документом допускається суміщення функцій організатора торгівлі (біржі) та центрального контрагента (клірингу), хоча на ринках ЄС, як правило, ці функції виконуються різними юридичними особами.

Крім того, Міненерговугілля оприлюднило проект наказу про ухвалення нового Порядку експлуатації та паспортизації систем газопостачання²², яким передбачено суттєво покращити контроль за технічним станом об'єктів газопостачання, за рахунок застосування сучасних інструментів оптимізації технічного обслуговування газорозподільних систем. Реалізація запропонованих порядком заходів на практиці сприятиме мінімізації ризиків експлуатації основних елементів ГРМ та їх убезпеченню від нештатних, а також аварійних ситуацій.

Можливе оновлення складу НКРЕКП з наступного року, після внесення змін до закону про регулятора (у зв'язку з визнанням у червні 2019 року неконституційними ряду його положень²³), передбачив представник Президента України у Кабміні А. Герус²⁴. На його думку, для ефективного функціонування цього органу, необхідно забезпечити йому справжню незалежність та об'єктивність.

Протягом липня у сфері ліцензійної діяльності на газовому ринку регулятором ухвалено 23 рішення (постанови №№1311, 1322-1323, 1330, 1335, 1357, 1366-1367, 1376, 1392-1394, 1474, 1478, 1509, 1509, 1524, 1542, 1563-1564, 1570-1572, 1586)²⁵. На початок серпня кількість ліцензіатів, що одержали дозволи на постачання газу, зросла до 591-го²⁶. Водночас, майже половина зі згаданих постанов НКРЕКП присвячена штрафам. Серед них – резолюції про повторне накладення максимального

---

¹⁶ <https://prozorro.sale/auction/UA-PS-2019-08-02-000016-3>

¹⁷ <https://prozorro.sale/auction/UA-PS-2019-08-02-000008-3>

¹⁸ <https://prozorro.sale/auction/UA-PS-2019-08-02-000010-3>

¹⁹ <https://prozorro.sale/auction/UA-PS-2019-08-02-000011-3>

²⁰ http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/officialcategory?cat_id=167475

²¹ http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?art_id=245386578&cat_id=35082

²² http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?art_id=245384820&cat_id=167475

²³ http://www.ccu.gov.ua/sites/default/files/docs/5_p_2019.pdf

²⁴ <https://www.unian.ua/economics/energetics/10625325-gerus-ne-viklyuchaye-onovlennya-nackomisiji-z-tarifiv.html>

²⁵ <http://www.nerc.gov.ua/?id=37896>

²⁶ <http://www.nerc.gov.ua/?id=11957>

штрафу²⁷ сумою у 850 тис. грн на АТ "Київоблгаз" та АТ "Криворіжгаз" (постанови №1570²⁸ і №1572²⁹) – операторів ГРМ, що належать до групи "Регіональної газової компанії" (РГК)³⁰. Цього разу зазначені компанії було оштрафовано за недопущення представників регулятора до планової перевірки без об'єктивних причин.

Разом із тим, регулятор планує найближчим часом повернутися до відновлення структури тарифів на розподіл газу на основі так званої абонплати (скасування якої у 2017 році за постановою №484³¹ було пов'язано з протестами громадськості та політиків) та встановити нові тарифи розподілу, ґрунтуючись на замовленій потужності. Зокрема, проект змін³² визначає процедуру замовлення потужності на основі статистичних даних фактичного споживання газу кожним споживачем у минулих періодах. Відповідного листа НКРЕКП до операторів ГРМ з вимогою надати дані про приєднану потужність виробників тепла оприлюднили ЗМІ³³. Підставою для ухвалення нових тарифів є рішення Шостого Апеляційного Адміністративного суду, який визнав незаконною постанову про "скасування абонплати".

Паралельно НКРЕКП збирається внести зміни й до ліцензійних умов здійснення розподілу природного газу (про що вказано у проекті відповідного документа, поданого на сайті регулятора³⁴). Запропоновані зміни стосуються захисту прав суб'єктів доступу та приєднання до розподільних мереж і містять, зокрема, вимоги до операторів ГРМ, покликані забезпечити користувачів їхніми послугами від безпідставного завищення ліцензіатами цін. До цих вимог належить регламентація: процедури закупівлі необхідних робіт, товарів і послуг, з використанням електронних систем, участі у прозорих конкурентних торгах на газ для власних потреб тощо.

"Нафтогаз" вирішив проблему нестачі ліквідності, зокрема для закупівлі імпортного газу, з метою продовжити формування запасів загальним обсягом у 20 млрд. кубометрів, шляхом залучення коштів від розміщення двох траншів євробондів на суму більш як 1 млрд дол.³⁵ (це максимальна сума, узгоджена Кабміном). Після чого було повідомлено, що "Нафтогаз" готовий забезпечити відрахування до державного бюджету в повному обсязі³⁶. На кінець липня компанія додатково сплатила державі 8,2 млрд грн дивідендів за 2018 рік, завдяки чому підсумкова загальна виплата дивідендів "Нафтогазу" до державного бюджету досягла 90% від суми чистого прибутку компанії за 2018 рік, склавши в абсолютному вираженні 12,3 млрд грн³⁷. За оперативними даними, протягом першого півріччя 2019 року компаніями групи "Нафтогаз" сумарно було перераховано до державного та місцевих бюджетів 58,6 млрд грн. податків і дивідендів³⁸.

---

²⁷ Перші такі штрафи НКРЕКП було призначено за приведення вимірних обсягів газу споживачів до стандартних умов навесні: ПАТ "Київоблгаз" у березні (постанова №388 від 22.03.2019 – <http://www.nerc.gov.ua/?id=39575>), ПАТ "Криворіжгаз" – у квітні (постанова №659 від 26.04.2019 р. – <http://www.nerc.gov.ua/?id=40534>)

²⁸ <http://www.nerc.gov.ua/?id=43260>

²⁹ <http://www.nerc.gov.ua/?id=43262>

³⁰ Проти компаній групи РГК розпочато також провадження Антимонопольного комітету України, у зв'язку з призначенням однієї і тієї ж людини – Д.-Е.-Х. Брауна – головою наглядової ради 18-и компаній групи РГК без отримання дозволу з боку АМКУ (<http://www.amcu.gov.ua/amku/control/main/uk/publish/article/150784>), що є ознакою порушення закону про економічну конкуренцію

³¹ <http://www.nerc.gov.ua/?id=24871>

³² <http://www.nerc.gov.ua/?news=9276>

³³ <https://www.epravda.com.ua/news/2019/07/3/649296/>

³⁴ <http://www.nerc.gov.ua/?news=9278>

³⁵ <https://www.facebook.com/andriy.kobolyev/posts/10156732778868440>

³⁶ <http://reform.energy/news/naftogaz-posle-razmeshcheniya-evrobondov-zayavil-o-gotovnosti-v-polnom-obeme-obespechit-otchisleniya-v-gosbyudzheth-12021>

³⁷ <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/DE02C938FE9AF3CAC2258440002FD13E?OpenDocument&year=2019&month=07&nt=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8&>

³⁸ <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/52A26B5BE38C7BE7C22584380052ED52?OpenDocument&year=2019&month=07&nt=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8&>

Тим часом, державний аудит "Нафтогазу" наразі так і не відбувся. Рішення про аудит ефективності управління об'єктами державної власності 7-а підприємствами групи "Нафтогазу", у т.ч. АТ "Укртрансгаз", було ухвалено Рахунковою палатою на початку липня, у відповідь на урядову ініціативу³⁹. Однак, незважаючи на офіційне попередження про візит контрольної групи, співробітниками "Укртрансгазу" їй не було допущено до перевірки. 17 липня Рахункова палата звернулася до уряду по допомогу у забезпеченні здійснення аудиту "Нафтогазу".

У липні було опубліковано судові рішення від 25 червня⁴⁰ та 26 червня⁴¹, відповідно до яких Одеський припортовий завод зобов'язаний сплатити "Нафтогазу" 2,227 млрд грн боргу за спожитий природний газ за двома договорами від 2016 року. Разом із тим, так і залишаються не вирішеними проблеми із заборгованістю за газ переважної більшості виробників тепла⁴². Близько 3% теплогенеруючих компаній (10 підприємств) на кінець липня не забезпечили передбаченого законодавством необхідного рівня розрахунків за борги минулих періодів, накопичені за використаний енергоносії, та "Нафтогаз" не продаватиме їм природного газу у серпні⁴³ (про що ці підприємства було офіційно письмово попереджено).

Керуючись новим алгоритмом, регламентованим постановою КМУ №485⁴⁴, "Нафтогаз" розрахував нову ціну природного газу для потреб населення та інших споживачів за ПСО на липень 2019 року⁴⁵. Відповідно, у порівнянні з червнем, оптова ціна для газзбутів (без ПДВ і врахування тарифів на послуги з транспортування та розподілу) зменшилася на 11,7% (або 648,22 грн) і склала 4905,67 грн за тис. кубометрів. Кінцева ціна природного газу для побутових споживачів диференціюється за регіонами, залежно від встановленого НКРЕКП тарифу на розподіл природного газу.

У липні "Нафтогаз" оприлюднив також нові цінові пропозиції для промислових споживачів та інших суб'єктів господарювання, що не підпадають під дію ПСО, на серпень 2019 року⁴⁶. Залежно від умов закупівлі, у порівнянні з цінами липня 2019 року, у серпні ціни знову знижено, цього разу – на 7,2-7,5%. За новим прейскурантом⁴⁷, ціну газу як товару (без ПДВ) встановлено з 1 серпня 2019 року на таких рівнях: для місячних потреб у газі обсягом до 50 тис. кубометрів включно – 5204,0 грн за тис. кубометрів; за відсутності заборгованості перед "Нафтогазом" і місячних потреб від 50 тис. кубометрів: а) без попередньої оплати – також 5204,0 грн за тис. кубометрів; б) за умови попередньої оплати⁴⁸ – 4640,0 грн за тис. кубометрів.

Доступ до послуг оператора ГТС (статті 338, 341, Додаток XXVII-В УА, Регламент (ЄС) № 715/2009 про умови доступу до мереж транспортування природного газу, Регламент Комісії (ЄС) № 2017/460 про встановлення мережевого кодексу гармонізованих структур тарифу на транспортування газу,

---

³⁹ <https://rp.gov.ua/PressCenter/News/?id=372>

⁴⁰ <http://reyestr.court.gov.ua/Review/82828941>

⁴¹ <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/82771955>

⁴² Слід зазначити, що у липні 2019 року Апеляційний суд підтвердив висновок суду першої інстанції та визнав незаконним підвищення тарифів на природний газ і тепло у 2016 році (https://sud.ua/ru/news/publication/145390-spozivachi-otrimali-pidstavi-dlya-pererakhunku-za-gaz-i-teplo-rishennya-suddi-oask-yevgena-ablova-apyatsiyniy-sud-zalishiv-usili?fbclid=IwAR2hEix1jt9IBOdUTEMOx93_ou8AvNbu_ThdvW_bgvsZUvU8K328n58NnbU)

⁴³ <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/D004AEAC59571EB1C2258448002AC925?OpenDocument&year=2019&month=07&nt=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8&>

⁴⁴ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-postanovi-kabinetu-ministriv-ukrayini-vid-t050619>

⁴⁵ <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/0B1D221C10B7C754C2258438003894D8?OpenDocument&year=2019&month=07&nt=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8&>

⁴⁶ <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/F6F23C17B6FEE4FDC225843F00577A0C?OpenDocument&year=2019&month=07&nt=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8&>

⁴⁷ <http://www.naftogaz.com/files/Information/Naftogaz-gaz-prices-ne-PSO-August-2019.pdf>

⁴⁸ Оплати протягом календарного місяця, що передує місяцю поставки газу

Регламент Комісії (ЄС) № 312/2014 про встановлення мережевого кодексу балансування газу в газотранспортних системах)

Питання торгівлі (ст. 269-274 УА) та взаємодії операторів (Додаток XXVII-В УА, Регламент Комісії (ЄС) № 2015/703 про встановлення мережевого кодексу правил інтеперабельності та обміну даними, Регламент Комісії (ЄС) № 2017/459 про встановлення мережевого кодексу механізмів розподілу потужності в газотранспортних системах)

НКРЕКП розроблено та оприлюднено на сайті проекти постанов, спрямованих на регламентацію в діяльності газотранспортного оператора, а саме зміни до: Методики розрахунку тарифів на послуги транспортування природного газу для точок входу/виходу на основі багаторічного стимулюючого регулювання⁴⁹ та планів розвитку на 2019–2028 роки газотранспортної системи Оператора ГТС АТ "Укртрансгаз"⁵⁰, а також газосховищ Оператора газосховищ АТ "Укртрансгаз"⁵¹.

Зокрема, нова тарифна методика ґрунтується на базовій методології Регламенту Комісії (ЄС) № 2017/460 - зваженої на дистанцію і потужність (capacity weighted distance, CWD) вартість транспортування для кожної точки входу/виходу ГТС, які згруповані у кластери.

Водночас, регулятор затвердив нові тарифи у секторі зберігання природного газу для оператора ГТС (постанова №1480⁵²). За умови збереження тарифу на зберігання природного газу в газосховищах АТ "Укртрансгаз" величиною в 0,172 грн за тис. кубометрів/добу, НКРЕКП підвищено тариф на послуги закачування газу – до 93,3 грн за тис. кубометрів/добу та відбору газу – до 97,2 грн за тис. кубометрів/добу⁵³.

Натепер проблема негативних небалансів, що утворюються у процесі добового балансування ГТС, так і залишається далекою від свого вирішення. Власне у червні, за даними оператора ГТС⁵⁴, негативний небаланс за підсумками взаємодії учасників ринку зріс до 469 млн грн, або 55,9 млн кубометрів газу (одночасно позитивний небаланс досягнув 773 млн грн, або 100,3 млн кубометрів). А сумарно за 4 місяці апробації режиму добового балансування обсяг негативного небалансу сягнув 3,674 млрд грн (або 663,6 млн кубометрів газу).

Тим часом, відсоток одержуваної "Укртрансгазом" від замовників транспортування оплати негативних небалансів практично не змінився, законсервувавшись на рівні близько 2%. Так само залишилася незмінною адреса головних боржників – це оператори ГРМ, що на сьогодні накопичили заборгованість у 3,581 млрд грн, з яких 2,754 млрд грн (або 309 млн кубометрів газу) припадає на облгази, які належать до групи РГК⁵⁵.

Такий низький рівень відшкодування позбавляє оператора ГТС можливості вчасно розраховуватися за його зобов'язаннями – на кінець липня він був винен 1,333 млрд грн (основна частка з яких – 855 млн грн – борг перед "Нафтогазом"). Отже, джерело непевного фінансового стану оператора не усунуто, що позбавляє його можливості своєчасно та в повному обсязі забезпечувати власні технологічні потреби.

З метою обліку обмінних операцій обсягами природного газу, що зберігаються у сховищах, філією "Укртрансгазу" – "Оператор газосховищ України" – було створено окрему платформу⁵⁶. Ця інформаційна платформа фіксує перехід права користування всіма послугами зберігання (закачуванням, відбором) газу, що відповідає положенням, регламентованим Розділом VIII Кодексу газосховищ. Віднині замовник послуг зберігання має подавати одночасно дві номінації/реномінації на той самий обсяг газу:

---

⁴⁹ <http://www.nerc.gov.ua/index.php?news=9275>

⁵⁰ <http://www.nerc.gov.ua/?news=9254>

⁵¹ <http://www.nerc.gov.ua/?news=9253>

⁵² <http://www.nerc.gov.ua/?id=42915>

⁵³ Всі наведені значення тарифів – без урахування ПДВ

⁵⁴ <http://utg.ua/utg/media/news/2019/07/zaborgovanist-za-negativnyy-nebalans-rynku-pryrodnoho-gazu-siagnula-3-59-mlrd-grn-u-chervni.html>

⁵⁵ Там само

⁵⁶ <http://utg.ua/utg/media/news/2019/07/operator-gazoskhovysch-zapuskae-vlasnu-informaciuu-platfomu.html>

одну – до Платформи Оператора газосховищ (за новою окремою формою), другу – до Платформи Оператора ГТС (за формою вже усталеного зразка). Платформа Оператора газосховищ розпочала роботу 1 серпня з прийняття 40/19 номінацій/реномінацій та 6 торгових сповіщень. На початок серпня користувачами платформи стало 446 осіб із 264 компаній⁵⁷.

У липні штат радників генерального директора філії "Оператор ГТС України" АТ "Укртрансгаз" з регуляторних питань доповнився п'ятим членом – представником словацького газотранспортного оператора Eustream, газовим експертом М. Лаліком, який буде опікуватися процесами розбудови незалежного оператора ГТС України⁵⁸. Нагадаємо, з 1 липня ТОВ "Оператор ГТС України" передано функцію технічної експлуатації газотранспортної системи.

Безпека постачань (статті 338, 341, Додаток XXVII-В УА, Директива 2004/67/ЄС про заходи захисту безпеки постачання природного газу), дія "Механізму раннього попередження" (Додаток XXVI УА), дії у надзвичайних обставинах (статті 275-276, 309, 314 УА)

Оперативні дані оператора ГТС свідчать⁵⁹, що у сховищах АТ "Укртрансгаз" за підсумками липня було накопичено 15,9 млрд кубометрів природного газу (протягом поточного місяця запаси газу в ПСГ зросли на 2,3 млрд кубометрів⁶⁰). Отже, на сьогодні в газосховищах зберігається запас газу, на 3 млрд кубометрів більший, ніж у 2018 році. Є підстави вважати, що наміри закачати 20 млрд кубометрів до газосховищ з тим, аби забезпечити наступний опалювальний сезон, у разі припинення транзиту газу з Російської Федерації, можуть справдитися.

У липні відбулася урядова нарада щодо організації майбутнього опалювального сезону, під головуванням прем'єр-міністра В. Гройсмана, за результатами якої прес-служба Кабміну повідомила про наявну готовність до його проведення вже половини об'єктів житлового та соціального сектора⁶¹.

Відзначимо також, що на 1 серпня вже 1,4 млрд кубометрів природного газу іноземних газотрейдерів зберігається наразі в ПСГ України в режимі "митного складу"⁶² – нарощення обсягу зберігання в цьому режимі на початок серпня, у порівнянні з першою декадою червня, склало понад 71%. Кількість відповідних угод, укладених з нерезидентами України, також збільшилася: з 24-х до 31-ї. Таким чином, динаміка використання міжнародними партнерами українських сховищ сигналізує про зростання довіри до співпраці з оператором ГТС України, попри наявні ризики.

Уже згадуване урядове рішення про терміновий продаж НАКом газу за ціною ПСО забезпечило оператору ГТС тимчасове вирішення проблеми відсутності паливного газу та підтримало стабільне функціонування газотранспортної системи. Після невдалих тендерів попередніх місяців⁶³, уже в липні "Укртрансгаз" двічі пропонував трейдерам долучитися до закупівлі паливного газу за переговорною процедурою. Однак, через суттєві ризики щодо оплати, із понад 200 запрошених постачальників лише "Нафтогаз" погодився на термінову поставку частини необхідного обсягу, за умови відстрочення платежу.

---

⁵⁷ <http://utg.ua/utg/media/news/2019/08/ip-operatora-gazoskhovysch-uspishno-rozpochala-robotu.html>

⁵⁸ <http://utg.ua/utg/media/news/2019/07/radnyk-z-slovackogo-eustream-pracyuvatyme-nad-regulyatornymy-pytannamy-v-komandi-operatora-gts-ukrainy.html>

⁵⁹ <http://utg.ua/live>

⁶⁰ <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/C9F37A4940A849A1C225844A00307319?OpenDocument&year=2019&month=08&nt=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8&>

⁶¹ <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/do-opalyvalnogo-sezonu-vzhe-pidgotovleno-polovinu-obyektiv-zhitlovogo-i-socialnogo-sektoru-gennadij-zubko>

⁶² <http://utg.ua/utg/media/news/2019/08/1-4-mlrd-kub-m-pryrodnogo-gazu-zberigaetsya-v-psg-ukrainy-v-rezhymi-mytnyi-sklad.html>

⁶³ На жоден із 12-ти тендерів, оголошених оператором ГТС з приводу закупівлі технологічного газу протягом травня-червня 2019 року, пропозицій від трейдерів не надійшло

За взаємною домовленістю сторін⁶⁴, оператору ГТС загалом буде продано 440 млн кубометрів технологічного газу на загальну суму 2,96 млрд грн, оплату якого відстрочено до 29 лютого 2020 року. Як оцінює "Укртрансгаз", поставленого "Нафтогазом" обсягу має вистачити на 2 місяці. В останній день липня оператор ГТС сповістив Державну службу з надзвичайних ситуацій про подолання на об'єктах ГТС України надзвичайної ситуації державного рівня, щодо передбачення якої попереджав 20 червня⁶⁵.

Водночас, "Укртрансгазу" вдалося також погасити борг компанії "ЕРУ Трейдинг" на суму 1,47 млрд грн за поставлений раніше газ на ВТВ⁶⁶ – компанії визнали повністю вичерпаними взаємні претензії. Одночасно оператор ГТС уклав угоду про погашення аналогічної заборгованості на суму 1,06 млрд грн з іще одним крупним надавачем обсягів паливного газу – ТОВ "Трафігура Юкрейн"⁶⁷. Остаточний термін розрахунку за договором – 9 серпня 2019 року.

У липні Міненерговугілля оприлюднило Звіт за 2018 рік за результатами проведення моніторингу безпеки постачання природного газу⁶⁸. Документ підготовлено АТ "Укртрансгаз", відповідно до вимог статті 29 Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, статті 7 Закону "Про ринок природного газу", а також Національного плану дій та Правил про безпеку постачання природного газу (з урахуванням вимог Регламенту (ЄС) 2017/1938). У звіті проаналізовано заходи з безпеки постачання, у т.ч. у період кризових ситуацій 2-6 березня 2018 р. (рівня надзвичайної ситуації) та 17-24 березня 2018 р. (рівня раннього попередження), а також викладено інформацію про заходи із диверсифікації джерел постачання газу, а також забезпечення надійного функціонування ГТС.

Також на базі відомства відбулися нарада і семінар щодо розвитку ринків скрапленого природного газу в рамках проекту Єврокомісії "Технічна експертна оцінка перспектив ринків СПГ в країнах Східного Партнерства"⁶⁹. Серед іншого, експерти компанії-підрядника Stantec запропонували варіанти розвитку ринку СПГ для України, що можуть посилити диверсифікацію шляхів поставок газу та конкуренцію на ринку газу. Очікується, що перші висновки дослідження будуть представлені на семінарі у вересні в рамках регіональної групи з ринків СПГ.

Протягом поточного місяця, у зв'язку з понад двотижневими ремонтними роботами на російському газопроводі "Північний потік", обсяги транзиту газу територією України зростали⁷⁰. Після повної зупинки обох ниток цього газогону збільшення добового обсягу транзиту українською ГТС склало 25%. За станом на 18 липня, щодобова заявка на транспортування російського газу становила 306,5 млн кубометрів.

За даними авторитетних іноземних ЗМІ⁷¹, ПАТ "Газпром" визначився з умовами транзиту природного газу через Україну після завершення чинного транзитного контракту – російський монополіст воліє укласти короткотермінову угоду, що дало би йому змогу виграти час для завершення побудови газопроводів в обхід української ГТС.

На сьогодні процес будівництва цих газопроводів супроводжується низкою непересічних обставин. На тлі падіння доходів ПАТ "Газпром" від експорту газу в II кварталі поточного року⁷², Росія вживає

---

⁶⁴ <http://utg.ua/utg/media/news/2019/07/postavka-naftogazom-gazu-dozvolit-ukrtransgazu-timchasovo-virshiti-nadzvichajnu-situaciyu-na-gts.html>

⁶⁵ <http://utg.ua/utg/media/news/2019/07/ukrtransgaz-povdomlyae-pro-likvidaciyu-nadzvichajnoi-situacii-na-gts.html>

⁶⁶ <http://utg.ua/utg/media/news/2019/07/ukrtransgaz-pogasyv-zaborgovanist-pered-eru-treiding-za-postavleniy-gaz.html>

⁶⁷ <http://utg.ua/utg/media/news/2019/07/ukrtransgaz-domovyvsia-z-trafigura-ukraine-pro-pogashennya-zaborgovanosti.html>

⁶⁸ http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?art_id=245381858&cat_id=245131779

⁶⁹ http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?art_id=245382332&cat_id=35109,

http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?art_id=245380838&cat_id=35109

⁷⁰ <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/492978BB2C2A5E43C225843B006064E2?OpenDocument&year=2019&month=07&nt=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8&>

⁷¹ <https://www.reuters.com/article/us-russia-ukraine-gas/russia-wants-short-term-gas-deal-with-ukraine-before-bypass-routes-done-sources-idUSKCN1UL0SD?rpc=401&>

⁷² <https://www.ft.com/content/4c25b29e-aa48-11e9-b6ee-3cdf3174eb89>

заходів на урядовому рівні⁷³ для залучення до будівництва "Північного потоку-2" ще 23-х іноземних суден. Тим не менш, фіналізація та введення в дію проекту "Північний потік-2" – під загрозою зриву. Якщо найближчим часом (йдеться про інтервал у кілька тижнів) Данія не схвалить планів з прокладки цього газогону через її територіальні води, Росія не зможе розпочати поставки ним газу до Європи в обумовлені терміни⁷⁴. Водночас, як повідомили російські ЗМІ⁷⁵, "Газпром" розморозив проект "Південний потік" і сподівається швидко добудувати наземну частину його інфраструктури, хоча й на це потрібні немалі кошти.

То ж не дивно, що за таких умов, паралельно компанія Nord Stream 2 AG подала судовий позов до Суду ЄС в Люксембурзі, в якому закликає скасувати ухвалені нещодавно поправки до Газової директиви Третього енергопакета ЄС як дискримінаційні⁷⁶. Позов має на меті звільнити "Північний потік-2" від виконання загальних натепер правил функціонування європейських газопроводів.

Зі свого боку, Україна, в особі представників "Нафтогазу", готова підписати з "Газпромом" лише транзитний контракт європейського зразка, як це запропонував віце-президент Єврокомісії М. Шефчович⁷⁷. У "Нафтогазі" вважають активне розповсюдження ЗМІ візії російського "Газпрому" про необхідність укладення короткострокового контракту на транзит газу територією України лише "тестуванням боєм"⁷⁸.

"Нафтогаз" запропонував перед тристоронніми перемовинами щодо транзитного контракту провести технічні консультації з ПАТ "Газпром" та Європейською Комісією та очікує на відповіді щодо озвучених ним пропозицій⁷⁹. Натомість РНБО виступила із зустрічною ініціативою – поповнити склад української делегації, включивши до неї представників ПАТ "Магістральні газопроводи України"⁸⁰.

Оновлення законодавства

Однією з ключових змін стало остаточне прийняття Директиви (ЄС) 2019/692 щодо внесення змін до Директиви 2009/73/ЄС, яка стосується поширення вимог Третього енергетичного пакета ЄС, зокрема щодо анбандлінгу операторів газопроводів та правил доступу третіх сторін, на морські газопроводи (у територіальних водах країн ЄС). 3 травня текст документа був опублікований в Офіційному віснику ЄС, а 23 травня вступив у дію. Вимоги мають бути запроваджені у законодавство країн ЄС до 24 лютого 2020 року.

У липні Єврокомісія подала до Суду ЄС на низку країн, що порушують вимоги спільного законодавства в енергетиці. Серед іншого, Румунію звинувачено у перешкоджанні експорту газу, оскільки країна зберегла зобов'язання щодо пріоритетної реалізації газу на внутрішньому ринку. Тоді як проти Бельгії висунуто звинувачення у неправильній імplementації Директиви 2009/73/ЄС, зокрема щодо юридично обов'язкових рішень регулятора та його повноважень затверджувати умови підключення до газових мереж, а також здійснення оператором ГТС повного контролю за активами.

Тим часом, у червні Агентство зі співпраці європейських регуляторів (ACER) оприлюднило звіт про реалізацію проектів спільного інтересу (так званий «третій список»). Як відзначено у звіті, 9 проектів у сфері газу показали суттєвий прогрес, з них 15% у статусі реалізації або вже збудовано. Попри це, ACER

⁷³ https://www.rbc.ru/business/04/07/2019/5d1dbe8e9a79473acb4a29f4?from=from_main

⁷⁴ <https://www.rbc.ru/business/10/07/2019/5d26245f9a79471c783aed66>

⁷⁵ https://www.kommersant.ru/doc/4038952?from=main_5

⁷⁶ <https://www.eurointegration.com.ua/news/2019/07/26/7098965/>

⁷⁷ <https://biz.liga.net/ekonomika/tek/novosti/naftogaz-nazval-usloviya-dlya-prodleniya-tranzita-gaza-iz-rossii>

⁷⁸ https://www.facebook.com/NaftogazUA/posts/2406714562741648?_tn=-R

⁷⁹ <https://ua.interfax.com.ua/news/economic/603872.html>

⁸⁰ <https://biz.liga.net/ekonomika/tek/novosti/peregovory-po-tranzиту-snbo-predlozil-obnovit-delegatsiyu-ukrainy>

Газ

відзначив, що половина проектів затримується в реалізації, із середнім відставанням від заявленого часу в 1,5 роки. Сумарні інвестиції в газові проекти спільного інтересу досягли 42,9 млрд євро.

У липні Єврокомісія погодила надання Хорватією державної допомоги на проект з будівництва терміналу прийому СПГ на острові Крк. Мова йде про виділення 100 млн євро з бюджету країни, а також тарифної компенсації у разі, якщо збори за послуги терміналу не покриватимуть всіх витрат. Ще 101,4 млн євро вже виділив ЄС в рамках програми Connecting Europe Facility, 32,2 млн євро внесуть акціонери проекту. Проект хорватського СПГ-терміналу передбачає можливість з 2021 року імпортувати до 2,6 млрд кубометрів газу на рік.

Цікавим для вивчення є дослідження, здійснене на замовлення ЄС, про вплив проектів спільного інтересу (так званих «першого» і «другого» списків) на безпеку постачань газу. У моделюванні до 2030 року розглянуто два сценарії та кілька загроз, серед яких – повне припинення транзиту територією України та повне припинення імпорту з РФ. У сценарії без проектів, з наявною на 2015 рік інфраструктурою, залежність ЄС від українського транзиту залишається високою (особливо для Румунії, Болгарії та Угорщини), так само від російського експорту залежать багато країн (у діапазоні 26-98% від споживання). У сценарії, де всі проекти спільного інтересу реалізовані, у 2030 році ЄС практично не залежить ні від російського газу, ні від транзиту через Україну. Для прикладу, залежність ринку Румунії від поставок з РФ у такому сценарії знижено до 6% (із понад 60%), Фінляндії – до 1% (із 79%).

Крім підтримки подібних проектів, стратегія посилення енергетичної безпеки ЄС також включає розвиток імпорту СПГ. Як відзначено у спеціальному прес-релізі, за 9 місяців з моменту домовленостей Трампа-Юнкера про посилення стратегічного партнерства імпорту ЄС скрапленого газу із США зріс на 272% (пік поставок припав на березень – 1,4 млрд кубометрів на місяць). За оцінками Єврокомісії, до 2022 року всі держави-члени (крім Мальти і Кіпру) матимуть доступ до трьох джерел постачань газу, а 23 країни – до глобального ринку СПГ. Як повідомив віце-президент ЄК Марош Шевич на заході з нагоди відкриття експортного терміналу в США, європейські інвестиції в інфраструктуру склали 700 млн євро, а спроможність терміналів із прийому СПГ перевищує 200 млрд кубометрів на рік.

Електроенергетика та ядерна безпека

Нова модель ринку електричної енергії почала працювати з 1 липня 2019 р, як і передбачено Законом України «Про ринок електричної енергії». Судовими позовами окремих споживачів великої промисловості заблоковані тарифи Укренрего, до яких включені витрати на компенсацію виробникам з ВДЕ, що працюють за «зеленим тарифом».

Над четвертим енергоблоком Чорнобильської АЕС було введено в експлуатацію та передано Україні новий безпечний конейфайнмент, планування та будівництво якого зайняли 22 роки та коштували приблизно 1,5 млрд. євро. Термін його експлуатації складе не менше 100 років.

Директива 2009/72/ЄС від 13 липня 2009 року щодо загальних правил для внутрішнього ринку електроенергії та така, що скасовує Директиву 2003/54/ЄС (Ст.269, Глава 11, Розділ IV Угоди про Асоціацію Україна-ЄС)

Відповідно до Закону України «Про ринок електроенергії» 1 липня 2019 р почав роботу новий лібералізований ринок електроенергії в його оптовому сегменті. Так, відбулися перші торги на ринку двосторонніх договорів, ринку «на добу наперед» та балансуєчому ринку.

Напередодні, 27 червня на майданчику «Української енергетичної біржі» відбулися біржові торги електроенергією, під час яких в рамках механізму покладання спецобов'язків Укргідроенерго та Енергоатом реалізовували електроенергію для покриття потреб населення та мережевих втрат . В результаті аукціону за двосторонніми договорами з поставкою на липень було продано 138 ГВт-год пікової електроенергії «Укргідроенерго» (по 67,38 коп/кВт-год) та 4144,8 ГВт-год «Енергоатома» (по 56,67 коп/кВт-год). Середні ціни, за результатами укладання двосторонніх договорів та продажу електроенергії на ринку «на добу наперед», для ДП «НАЕК «Енергоатом» та ПрАТ «Укргідроенерго» зросли у порівнянні з відповідними тарифами (діяли до 1 липня) компаній на 35% та 47% - до 75 коп/кВт-год (АЕС) та 110 коп/кВт-год (ГЕС та ГАЕС).

Також та біржі проведено аукціон з продажу електроенергії за двосторонніми договорами у вільному сегменті ринку, на якому провели торги Калуська ТЕЦ (ціна на реак та off-peak – 2,35 грн/кВт-год), ПАТ «Центренерго» (2,355 грн/кВт-год за реак та 1,103 грн/кВт-год за off-peak) та Кременчуцька ТЕЦ (2,402 грн/кВт-год за реак та 2,402 грн/кВт-год за off-peak).

ДП «Оператор ринку» провів торги серед 192 компаній на ринку «на добу наперед» на базі платформи XMtrade/PXS. Було реалізовано 150,9 ГВт-год в торговій зоні «ОЕС України» та 9,4 ГВт-год в межах «Острову Бурштинської ТЕС». Середньозважена ціна купівлі-продажу на перший день роботи ринку - 1 липня склала 1,594 грн/кВт-год в ОЕС України та 1,776 грн/кВт-год в межах «Острову Бурштинської ТЕС».

Виникали технічні складнощі з роботою платформи для проведенням торгових операцій на внутрішньодобовому ринку. Проте, станом на ранок 1 липня, дієздатність програмного комплексу XMtrade/PXS буда вже відновлена.

Для сегментів ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку з боку НКРЕКП встановлені цінові обмеження.⁸¹

1 липня 2019 р., загальна частка балансуєчої енергії в структурі споживання електроенергії склала 3,18 %.⁸²

---

⁸¹ <https://expro.com.ua/novini/v-ukran-pochala-robotu-nova-model-rinku-elektroenerg>

⁸² <https://ua.energy/osnovni-podiyi/ukrenergo-oprylyudnyla-pershi-otsinochni-rezultaty-balansuyuchogo-ryнку/>

Електроенергетика та ядерна безпека

Станом на 31 липня все ще не працює ринок допоміжних послуг . Сертифікація (кваліфікація) постачальників допоміжних послуг, яку мають провести НКРЕКП спільно з Укренерго, триває.

19 липня наказом № 316 МЕВП утворено Конкурсну комісію з відбору організаторів електронних аукціонів з продажу електричної енергії за двосторонніми договорами. Перше засідання конкурсної комісії пройшло 22 липня, на якому вирішили дати оголошення про проведення конкурсу з відбору організаторів електронних аукціонів відповідно до Порядку відбору організаторів електронних аукціонів з продажу електричної енергії за двосторонніми договорами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05 червня 2019 № 499 .

Результати конкурсу планується оголосити 9-10 вересня.⁸³

24 липня віце-прем'єр-міністр, міністр регіонального розвитку, будівництва та ЖК Геннадій Зубко на засіданні Уряду оголосив, що Кабінет міністрів пропонує покласти на ДП «НАЕК «Енергоатом» додаткові спеціальні зобов'язання на ринку електроенергії та зобов'язати компанію за низькою ціною продавати електроенергію для потреб регіональних підприємств-виробників теплової енергії (теплокомуненерго, ТКЕ) та підприємств, які надають послуги з водозабезпечення та водовідведення (водоканалів).⁸⁴

Регламент 714/2009/ЕС від 13 липня 2009 про умови доступу до мережі транскордонного обміну електричною енергією та скасовує Регламент 1228/2003 (Ст.270, Глава 11, Розділ IV Угоди про Асоціацію Україна ЄС)

17 липня ДП НЕК Укренерго зробив заяву про наміри будівництва вставки постійного струму (ВПС), оскільки експорт та імпорт з ЄС до основної частини ОЕС України наразі технічно неможливий. І хоча запланована синхронізація здійсниться у 2023 році, але, на думку ОСП, можливо це здійснити приблизно на 1,5 роки раніше завдяки будівництву вставки постійного струму потужністю від 600 МВт на межі ОЕС України та острова Бурштинської ТЕС (ПС 750 "Західноукраїнська").

Цей проект може бути реалізований за 2,5 роки, а орієнтовні витрати складуть – до 150 млн доларів. При цьому ОСП критично висловився щодо проекту «Енергетичний міст Україна-ЄС» посилаючись на технічні та економічні обмеження.⁸⁵

Регламент 714/2009/ЕС від 13 липня 2009 про умови доступу до мережі транскордонного обміну електричною енергією та скасовує Регламент 1228/2003 (Ст.271, Глава 11, Розділ IV, Угоди про асоціацію Україна- ЄС)

Регламент Комісії (ЄС) № 543/2013 від 14 червня 2013 року про надання та оприлюднення даних на ринках електроенергії та про внесення змін і доповнень до додатка I до Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 714/2009.

---

⁸³

http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article;jsessionid=E8FCB19E4FC400051C2758EC81391353.app1?art_id=245385495&cat_id=35109

⁸⁴ <https://expro.com.ua/novini/kabmn-proponu-zobov'язati-energoatom-postachati-deshevu-elektroenergyu-dlya-tke--vodokanaliv>

⁸⁵ <https://ua.energy/osnovni-podiyi/roz-yasnennya-ukrenergo-shhodo-mozhlyvosti-budivnytstva-vstavky-postijnogo-strumu-mizh-oes-ukrayiny-ta-ostrovom-burshtynskoyi-tes/>

Електроенергетика та ядерна безпека

Імпорتنі поставки наразі є важливою передумовою для створення реальної конкуренції на ринку електроенергії України.

1 липня дочірня компанія американської корпорації ERU Corporation - «ЕРУ Трейдинг» вперше здійснила імпорту електроенергії зі Словаччини та Угорщини до внутрішньої торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС».. Максимальна потужність імпортованої електроенергії становить 130 МВт.⁸⁶

Протягом 1-7 липня 2019 р. в «енергоострів Бурштинської ТЕС» імпортовано 37,705 млн кВт-годин електроенергії зі Словаччини.

За той же період експорт електроенергії з «енергоострова Бурштинської ТЕС» склав 77,743 млн кВт-годин. Експорт відбувався в такі країни, як Угорщина, Словаччина та Румунія.⁸⁷

З 15 липня в зоні роботи Бурштинського острова почалися імпорتنі поставки з Угорщини.

Станом на 17 липня в «острів Бурштинської ТЕС» імпортовано майже 97 млн кВт-год електроенергії, з них 92,675 млн кВт-год – зі Словаччини і 4,241 млн кВт-год. – з Угорщини. Крім того, з 10 липня розпочався імпорту електроенергії з Білорусі, який на сьогодні сумарно становить 6,8 млн кВт-год.⁸⁸

Директива, Директива 2009/72/ЕС від 13 липня 2009 року щодо загальних правил для внутрішнього ринку електроенергії та така, що скасовує Директиву 2003/54/ЕС (Стаття 273, Глава 11, Розділ IV, Угоди про асоціацію Україна- ЄС)

Оператор системи передачі

1 липня Окружний адміністративний суд Києва прийняв рішення по справі №640/11330/19 про забезпечення адміністративного позову АТ «Нікопольський завод феросплавів» проти Укренерго та НКРЕКП. Своім рішенням про забезпечення суд призупинив дію постанов НКРЕКП №954 та №955 від 7 червня 2019 року, якими були встановлені тарифи для НЕК «Укренерго» на передачу електроенергії та послуги диспетчерського управління на друге півріччя.

На думку НЕК «Укренерго» незастосування цих тарифів унеможливорює оплату електроенергії, яка втрачається в магістральних мережах, компенсацію виробникам, які працюють по «зеленим» тарифам, а також здійснення плати допоміжних послуг, тобто підтримки резервів в ОЕС України. Все це край негативно впливає на початок роботи нового ринку електроенергії і вкрай ускладнює його роботу в цілому та роботу ОСП безпосередньо. Найбільш негативні наслідки таке рішення має для виробників , що працюють за «зеленим тарифом», оскільки Укренерго не зможе компенсувати їм витрати, що були закладені саме у тарифі на передачу.⁸⁹

ДП НЕК «Укренерго» оперативно подало апеляційну скаргу та відправило до суду клопотання, яким просить скасувати припинення дії зазначених постанов.

---

⁸⁶ <http://www.eru.com.ua/press/eru-trading-llc-import-of-electricity-from-slovakia-and-hungary-has-been-achieved-for-the-first-time-in-ukraines-history/>

⁸⁷ <https://ua.energy/media/pres-tsentr/pres-relizy/za-pershyy-tyzhden-novogo-rynku-elektroenergiyi-v-ukrayinu-importovano-37-705-mln-kvt-godyn/>

⁸⁸ <https://ua.energy/media/pres-tsentr/pres-relizy/novyi-rynok-rozshyryuye-geografiyu-importu-elektroenergiyi-v-ukrayinu/>

⁸⁹ <https://ua.energy/media/pres-tsentr/pres-relizy/cherez-pozov-pro-skasuvannya-taryfiv-ukrenergo-vyrobnyky-z-vde-ne-zmozhut-otrymaty-zelenyi-taryf/>

Електроенергетика та ядерна безпека

Аналогічний крок з поданням апеляційної скарги зробила і НКРЕКП, категорично не погоджуюся з рішенням суду призупинити дію постанов, що встановлюють тарифи для Укренерго, і також подала апеляцію на вказану ухвалу. До скарги приєднався і ДП «Гарантований покупець».

22 липня АТ «Нікопольський завод феросплавів» подав новий позов до Окружного адміністративного суду м. Києва. Суд відкрив відповідне провадження - справа № 640/13543/19 про визнання протиправним рішення НКРЕКП та скасування дії постанови від 12 липня 2019 № 1411. Постановою встановлено тариф ДП «НЕК «Укренерго» на передачу електроенергії магістральними та міждержавними мережами з 1 серпня 2019 у розмірі 312,14 грн/МВт-год, що на 10% нижчий попереднього, що був встановлений на II півріччя і мав діяти з 1 липня.⁹⁰

Станом на 31 липня НЕК Укренерго сплатило ДП «Гарантований покупець» лише 30% від загальної прогнозованої суми боргу за липень 2019 р. – 1,58 млрд грн, тобто 454 млн грн для компенсації витрат на купівлю електроенергії ВДЕ за «зеленим» тарифом.⁹¹

3 липня ОСП почав публікацію прогнозу електроспоживання по областях регулювання (торгових зонах) для кожного розрахункового періоду наступного торгового дня. Таким чином ОСП виконав вимогу пункту 4.4.2 розділу IV Правил ринку, затверджених постановою НКРЕКП від 24.06.2019 № 1168. Прогноз у реальному часі можна подивитися за по посиланням <https://ua.energy/diyalnist/dyspetcherska-informatsiya/prognoz-zagalnogo-navantazhennya/>

Гарантований покупець

ДП Гарантований покупець оприлюднив реєстр виробників з ВДЕ, які входять до складу балансуєчої групи Гарантованого покупця. Станом на липень місяць їх було 326.⁹²

26 липня ДП «Гарантований покупець» звернувся до Господарського суду Києва з позовною заявою про стягнення авансового платежу з ДП «НЕК «Укренерго» у зв'язку з тим, що йому заборговано прогнозованої величини послуги із забезпечення збільшення частки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії за період з 01.07.2019 по 20.07.2019 у сумі 1,58 млрд грн.⁹³

Кодекс системи передачі

У червні ДП «НЕК «Укренерго», як Адміністратор Кодексу системи передачі, оприлюднила проекти додатків до Кодексу системи передачі «Інструкція про складання і застосування графіків обмеження та аварійного відключення споживачів» та «Інструкція про складання і застосування графіків погодинного відключення електроенергії». За результатами опрацювання пропозицій та зауважень зацікавлених сторін до Кодексу системи передачі спеціалістами ДП «НЕК «Укренерго» підготовлений **проект пропозицій щодо внесення змін до Кодексу системи передачі**.

---

⁹⁰ <https://ua.energy/media/pres-tsentr/pres-relizy/at-nikopolskyj-zavod-ferosplaviv-znovu-namagayetsya-skasuvaty-taryf-ukrenergo-v-sudi/>

⁹¹ <https://ua.energy/media/pres-tsentr/pres-relizy/ukrenergo-splatylo-garantovanomu-pokuptsy-450-mln-grn-dlya-rozrahunkiv-za-zelenym-taryfom/>

⁹²

<http://www.gpee.com.ua/files/%D0%A0%D0%B5%D1%94%D1%81%D1%82%D1%80%20%D0%B2%D0%B8%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D1%96%D0%B2%20%D0%B7%D0%B0%20%D0%B7%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%BC%20%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%84%D0%BE%D0%BC%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%BC%20%D0%BD%D0%B0%2003.07.2019.pdf>

⁹³ <http://www.gpee.com.ua/main/news?id=158>

Електроенергетика та ядерна безпека

Наступне обговорення планується провести у серпні-на початку вересня.. Доопрацьований проект змін буде надано на розгляд до НКРЕКП з метою розгляду та подальшого затвердження.⁹⁴

Комерційний облік, Адміністратор комерційного обліку

09 липня НКРЕКП затвердила постановою № 1381 Методику розрахунку плати за послуги комерційного обліку електричної енергії, що надаються оператором системи розподілу на території здійснення його ліцензованої діяльності. Джерелами фінансування ОСР здійснення комерційного обліку є плата за послуги комерційного обліку електричної енергії та тариф на послуги з розподілу електричної енергії.⁹⁵

ДП НЕК «Укренерго», як Адміністратор комерційного обліку оприлюднив **Інструкцію з моделювання даних комерційного обліку для виробників електроенергії**. Інструкція допоможе виробникам електричної енергії не тільки моделювати дані комерційного обліку, але і коректно відображати обсяги транспортування електричної енергії через електричні мережі об'єктів генерації.

У перші дні роботи нового ринку електроенергії від його учасників лунали повідомлення про недосконалу роботу комерційного обліку, але вже 14 відзначив, що протягом 10 днів роботи нового ринку електроенергії якість даних покращилася. **«Вважаємо, що потенційні небаланси, спричинені неякісним комерційним обліком, будуть значно нижчі ніж ті, що ми прогнозували перед запуском ринку»**, – наголосив **Всеволод Ковальчук**.

У той же час дані комерційного обліку малої генерації з ВДЕ, приєднаної до мереж ОСР, поки не в повному обсязі надходять на MMS.⁹⁶

Ціни на ринку електроенергії

На прес-брифінгу 12 липня в.о.директора НЕК «Укренерго» Всеволод Ковальчук повідомив, що середньозважена ціна електроенергії для промислових споживачів в першій декаді липня виросла на 30% в порівнянні з оптово ринковою ціною (ОРЦ), яка діяла в першій половині 2019р.⁹⁷ У той же день на сайті Уряду з'явилося повідомлення про те, що робити подібні заяви некоректно, бо реальні ціни будуть лише через кілька місяців роботи.⁹⁸

24 липня ДП «Оператор ринку» повідомив, що за розрахунками перших 20 днів липня 2019 року середньозважена фактична ціна електричної енергії на ринку «на добу наперед» склала 1630,60 грн./МВт·год (без ПДВ) (в т.ч. в ОЕС України - 1626,45 грн./МВт·год, в острові Бурштинської ТЕС - 1688,74 грн./МВт·год).⁹⁹

---

⁹⁴ <https://ua.energy/media/pres-tsentr/pres-relizy/proekt-propozytisij-shhodo-vnesennya-zmin-do-kodeksu-sistemy-peredachi-2/>

⁹⁵ <http://www.nerc.gov.ua/?id=42698>

⁹⁶ <https://ua.energy/media/pres-tsentr/pres-relizy/vprovadzhennya-ryнку-dopomizhnyh-poslug-usune-defitsyt-rezerviv-potuzhnosti/>

⁹⁷ <https://expro.com.ua/novini/cna-dlya-promspojivachv-v-pershy-dekad-lipnya-virosla-na-30>

⁹⁸ <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/zayavi-kerivnictva-dp-nek-ukrenergo-pro-zrostannya-cini-elektroenergiyi-dlya-promislovosti-ye-nekorektnimi>

⁹⁹ <https://www.oree.com.ua/#>

Електроенергетика та ядерна безпека

ENTSO-E

10 липня ДП НЕК «Укренерго» підписало Угоду з відомим європейським ОСП - Elia Grid International про надання консультаційних послуг з перебудови (реінжинірингу) диспетчерської функції та інтеграції енергосистеми України до ENTSO-E. Також передбачена консультаційна підтримка в адаптації діючих правил, кодексів та інструкцій ОЕС України до відповідних документів та регламентів ENTSO-E. Будуть виконані дослідження щодо пропускнуї спроможності інтерконекторів, обміну даними між ОЕС України та ENTSO-E.

З жовтня місяця у національному та регіональних диспетчерських центрах Elia Grid International та у регіональному координаційному центрі Coreso/TSCnet (Брюссель) для диспетчерського персоналу будуть проводитися практичні заняття.¹⁰⁰

Роздрібний ринок електроенергії

18 липня НКРЕКП постановою № 1525 внесла Зміни до постанови НКРЕКП від 14 березня 2018 року № 312 «Про затвердження Правил роздрібного ринку електричної енергії». Так, тимчасово, на період з 01 січня 2019 року по 31 грудня 2020 року, універсальні послуги, крім побутових та малих непобутових споживачів, надаються постачальником таких послуг також бюджетним установам незалежно від розміру договірної потужності та іншим споживачам, електроустановки яких приєднані до електричних мереж з договірною потужністю до 150 кВт. У зазначений період на бюджетні установи незалежно від розміру договірної потужності та на інших споживачів, електроустановки яких приєднані до електричних мереж з договірною потужністю до 150 кВт, поширюються всі права та обов'язки, передбачені Законом України «Про ринок електричної енергії» та Правилами для малих непобутових споживачів щодо отримання універсальних послуг.¹⁰¹

Захист прав споживачів

«Правила розгляду звернень споживачів щодо дій суб'єктів господарювання, що провадять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг, та врегулювання спорів» були прийняті НКРЕКП 2 липня 2019 р постановою № 1333. НКРЕКП розглядає звернення заявників та врегулює спори між заявниками та суб'єктами господарювання не стягуючи плати.

Заявники несуть всі матеріальні витрати, пов'язані з поданням звернення та виїздом для розгляду їх скарги на попередніх слуханнях.¹⁰²

Ст.338, Глава 1, Розділ V Угоди про асоціацію Україна- ЄС

Договори про співпрацю з МФО

Ст.339, Глава 1, Розділ V Угоди про асоціацію Україна- ЄС, Ринок вугілля

Початок місяця супроводжувався акціями протестів у зв'язку з невиплатою заборгованості з заробітної плати та регулярними припиненнями енергопостачання на державні вугільні шахти.

---

¹⁰⁰ <https://ua.energy/media/pres-tsentr/pres-relizy/ukrenergo-spilno-z-elia-grid-international-vprovadzhuvatymut-yevropejski-pryntsypy-dyspetcheryzatsiyi/>

¹⁰¹ <http://www.nerc.gov.ua/data/filearch/postanovy/2019/p1525-d-2019.pdf>

¹⁰² <http://www.nerc.gov.ua/index.php?id=42476>

Електроенергетика та ядерна безпека

---

3 липня на рахунки державних вугільних підприємств надійшли виділені Кабінетом Міністрів України кошти, що дозволили виплатити більшу частину заборгованості з заробітної плати за квітень та травень.

5 липня КМУ прийняв Постанову №570¹⁰³ відповідно до якої рекомендував постачальнику «останньої надії» укласти договори про постачання електричної енергії за вільними цінами з усіма вугледобувними підприємствами державної форми власності або господарськими товариствами з видобутку вугілля, 100 відсотків акцій яких належать державі, за умови відсутності у зазначених підприємств (господарських товариств) укладених з 1 липня 2019 року договорів про постачання електричної енергії з іншим електропостачальником.

Зазначене рішення створило підстави для того, щоб державні вугільні підприємства, що мали заборгованість перед постачальником «останньої надії» не були від'єднані від електропостачання. Тим не менш, протягом місяця регулярно повторювались ситуації з тимчасовим припиненням енергопостачання на державних шахтах.

10 липня під час засідання Уряду Прем'єр-міністр України повідомив, що Уряд знайшов рішення для того щоб направити додатковий мільярд на виплату зарплат шахтарям. Прем'єр-міністр зазначив, що для цього необхідно щоб Верховна Рада України проголосувала відповідний законопроект.¹⁰⁴

Комітет Верховної Ради з питань бюджету підтримав¹⁰⁵ законопроект №10307 та ініціативу Кабінету міністрів України про виділення 1 млрд. грн., тим не менш Верховна Рада не підтримала включення цього законопроекту до порядку денного та прийняття рішення¹⁰⁶.

23 липня в Міненерговугілля відбулась нарада щодо ситуації у державному вугільному секторі. Під час наради було зазначено що державний шахтний фонд застарів, а 61% його повністю фізично зношено. Тільки одна державна шахта працює менше 30 років від початку вугледобутку. Терміни експлуатації 6 копалень (18,2%) становлять від 30 до 50 років, 15 (45,5%) - 50-70 років, а 11 (33,4%) - понад 70 років. Крім того було зазначено, що кредиторська заборгованість вугледобувних підприємств складає понад 15,5 млрд гривень.

В кінці місяця поновились протестні акції пов'язані з невчасною виплатою заробітної плати та перебоями постачання електричної енергії.

Ст.342, Глава 1, Розділ V Угоди про асоціацію Україна- ЄС ,Співпраця в атомній сфері, Директива № 96/29/Євратом, Директива Ради № 2006/117/Євратом, Директива Ради № 2003/122/Євратом

1 липня у місті Чорнобиль відбулось виїзне засідання міжвідомчої робочої групи та штабу «Будівництва Централізованого сховища відпрацьованого ядерного палива реакторів ВВЕР АЕС України». Був проведений повний огляд усіх споруд та об'єктів ЦСВЯП. Будівництво Централізованого сховища відпрацьованого ядерного палива відбувається у відповідності до попередньо затверджених графіків. Планується, що перший пусковий комплекс ЦСВЯП буде введений в експлуатацію у 2020 році.¹⁰⁷

---

¹⁰³ <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/570-2019-п>

¹⁰⁴ <https://glavcom.ua/economics/finances/kabmin-proponuje-radi-napraviti-1-mlrd-grn-na-zarplatu-shahtaryam-608706.html>

¹⁰⁵ <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=65957&pf35401=489423>

¹⁰⁶ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=10307&skl=9

¹⁰⁷ http://www.atom.gov.ua/ua/press_centr-19/novini_kompanii-

[20/p/urij_nedaskovs_kij_budivnictvo_csvap_vidbuvaet_sa_u_povnij_vidpovidnosti_do_zatverdzenih_grafikov-45135](http://www.atom.gov.ua/ua/press_centr-19/novini_kompanii-20/p/urij_nedaskovs_kij_budivnictvo_csvap_vidbuvaet_sa_u_povnij_vidpovidnosti_do_zatverdzenih_grafikov-45135)

Електроенергетика та ядерна безпека

На Рівненській АЕС пройшов триденний навчальний семінар, МАГАТЕ. Захід проходив в рамках міжнародної програми IGALL (International Generic Ageing Lessons Learned). Учасниками семінару стали фахівці атомної енергетики Чехії, Швеції, Австрії, Нідерландів, Держатомрегулювання України, НАЕК «Енергоатом», Науково-технічного центру Компанії, Державного науково-технічного центру з ядерної та радіаційної безпеки, усіх діючих АЕС України, які задіяні у процесах управління старінням обладнання АЕС та продовження терміну експлуатації енергоблоків. Під час семінару експерти отримали детальну інформацію щодо процесу підготовки до понадпроектної експлуатації енергоблоків та світових практик у питанні довготривалої експлуатації енергоблоків.¹⁰⁸

В рамках проекту міжнародної технічної допомоги України та уряду Норвегії в галузі підвищення рівня безпеки українських АЕС, на Рівненську АЕС з робочим візитом прибули норвезькі та шведські партнери. Їх візит проходив відповідно до угоди на реалізацію проекту «Постачання сучасного обладнання для неруйнівного контролю систем, важливих для безпеки Рівненської АЕС». Проект реалізується в рамках меморандуму про співпрацю НАЕК «Енергоатом» та Норвезького агентства з радіаційної безпеки, виконавцем виступає Інститут енергетичних технологій «IFE» (Норвегія), а постачальником обладнання – фірма «DEKRA» (Швеція).¹⁰⁹ Обговорюється також можливість реалізації нових проектів щодо співпраці між урядом Норвегії та України в контексті міжнародної технічної допомоги в галузі підвищення рівня безпеки українських АЕС.¹¹⁰

На Южно-Українській АЕС з 9 по 11 липня працювали експерти німецького консорціуму «PLEJADES» та ДСП «Екоцентр». Продовжено роботу над проектом «Визначення форм відходів, що забезпечують безпечну переробку, зберігання та захоронення РАВ, які зберігаються на українських ядерно-енергетичних підприємствах». Проект реалізується в рамках Програми взаємодії з Європейською комісією «Інструмент співпраці з ядерної безпеки». Підсумком проекту, який розрахований на три роки, стане вироблення методології переробки рідких радіоактивних відходів, яку можна буде застосовувати на всіх українських АЕС.¹¹¹

Представники Державної інспекції ядерного регулювання України перевірили стан виконання заходів з підготовки енергоблока №1 Хмельницької АЕС до продовження експлуатації. 18 липня на засіданні Колегії ДІЯРУ було затверджено Висновок державної експертизи з ядерної та радіаційної безпеки Звіту з періодичної переоцінки безпеки енергоблока №1 Хмельницької АЕС та встановлено дату наступної періодичної переоцінки безпеки цього енергоблока – 13 грудня 2028 року.¹¹²

На енергоблоці №3 Рівненської АЕС завершується дослідна експлуатація системи контролю концентрації водню в гермооболонці для запроектованих аварій виробництва компанії VUJE a.s. (Словаччина). Система контролю концентрації водню дає можливість вести безперервний контроль вмісту водню в гермооб'ємі при нормальній експлуатації, порушеннях нормальної експлуатації, проектних та запроектованих аваріях, а також своєчасно вживати відповідні заходи для запобігання небезпечного накопичення водню. Проект був реалізований в рамках Комплексної (зведеної)

---

¹⁰⁸ http://www.atom.gov.ua/ua/press_cent-19/novini_kompanii-20/p/eksperti_magate_pozitivno_ocinili_pidgotovku_raes_do_dovgotrivaloi_eksploatacii-45146

¹⁰⁹ http://www.atom.gov.ua/ua/press_cent-19/novini_kompanii-20/p/raes_prodovzue_spivpracu_zi_skandinavskimi_partnerami_v_napramku_pidvisenna_rivna_bezpeki_energoblokov-45159

¹¹⁰ http://www.atom.gov.ua/ua/press_cent-19/novini_kompanii-20/p/na_raes_obgovoreno_novi_proekti_v_ramkah_spivpraci_z_uradom_norvegii-45182

¹¹¹ http://www.atom.gov.ua/ua/press_cent-19/novini_kompanii-20/p/na_uuaes_prodovzuut_pracuvati_nad_vdoskonalennam_sistemi_povodzenna_z_radioaktivnimi_vidhodami-45169

¹¹² http://www.atom.gov.ua/ua/press_cent-19/novini_kompanii-20/p/kolegia_derzatomreguluvanna_prodovzila_termin_eksploatacii_energobloka_no1_hmel_nic_koi_aes_na_10_rokiv-45193

Електроенергетика та ядерна безпека

програми підвищення рівня безпеки енергоблоків АЕС України та є одним із «постфукусімських» заходів, що спрямований на зниження концентрації водню в герметичній оболонці.¹¹³

На енергоблоці №3 Рівненської АЕС розпочались функціональні та комплексні випробування за технологією корпорації «Holtec International» (США) – транспортерів HI-TRAC і вагона HI-STAR, що призначені для поводження з відпрацьованим ядерним паливом, а також пусконаладжувальні роботи з обладнанням централізованого сховища ВЯП. Роботи виконуються в рамках програми впровадження американської технології для зберігання ВЯП трьох українських АЕС (РАЕС, ХАЕС та ЮУАЕС) у ЦСВЯП.¹¹⁴

Ст.342, Глава 1, Розділ V Угоди про асоціацію Україна- ЄС, Співпраця в атомній сфері

Співробітництво спрямовується на вирішення проблем, що виникли внаслідок Чорнобильської катастрофи, а також зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС

10 липня над четвертим енергоблоком Чорнобильської АЕС було введено в експлуатацію новий безпечний конфайнмент, який був офіційно переданий Україні. Ця найбільша в світі мобільна металева конструкція стала результатом 22 років планування та будівництва, а також величезних зусиль України та міжнародної спільноти.¹¹⁵ На реалізацію проекту було витрачено приблизно 1,5 млрд. євро. Планується, що термін експлуатації нового безпечного конфайнменту складе не менше 100 років.¹¹⁶

10 липня Президент України підписав Указ «Про деякі питання розвитку територій, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи»¹¹⁷. Документ передбачає, зокрема, розробку та ухвалення Стратегії розвитку Чорнобильської зони як туристичного об'єкта. Крім того, згідно з указом, будуть прокладені нові туристичні маршрути, зокрема водним шляхом, побудовані нові КПП, а наявні відновлять та модернізують. Також будуть скасовані певні обмеження та заборони, наприклад щодо відеозйомки.¹¹⁸

Експерти підприємств зони відчуження, за підтримки МАГАТЕ, взяли участь у літньому курсі щодо створення геологічного сховища ВЯП, що проходив у Швеції. У рамках курсу вони ознайомилися зі шведським досвідом створення геологічного сховища та заручилися експертною підтримкою міжнародної спільноти у процесі створення подібного сховища в Україні.¹¹⁹

На ЧАЕС розпочав роботу завод з переробки рідких РАВ. За перший тиждень експлуатації заводу з переробки рідких радіоактивних відходів, що розташований на промисловому майданчику ДСП «Чорнобильська АЕС», було успішно перероблено 2755 кг рідких радіоактивних відходів (кубового залишку). Проектна потужність заводу складає 42 упаковки (бочки) ємністю 200 літрів на добу, що приблизно дорівнює 10,5 тис. упаковок на рік.¹²⁰

---

¹¹³ http://www.atom.gov.ua/ua/press_cent-19/novini_kompanii-20/p/na_energobloci_no3_raes_vprovadzeno_sistemu_kontrolu_koncentracii_vodnu-45199

¹¹⁴ http://www.atom.gov.ua/ua/press_cent-19/novini_kompanii-20/p/na_raes_trivaut_funkcional_ni_viprobuvanna_obladnanna_csvap_za_tehnologieu_holtec-45233

¹¹⁵ <https://www.facebook.com/EUDelegationUkraine/>

¹¹⁶ <https://hmarochos.kiev.ua/2019/07/10/na-chaes-zapratsyuvav-konfajment-nad-chetvertym-energoblokom-foto/>

¹¹⁷ <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/512/2019>

¹¹⁸ <https://www.president.gov.ua/news/glava-derzhavi-pidpisav-ukaz-shodo-rozvitku-chornobilskoyi-z-56321>

¹¹⁹ <http://dazv.gov.ua/novini-ta-media/vsi-novyny/dazv-perejmae-dosvid-shvetsiji-shchodo-stvorennya-geologichnogo-skhovishcha.html>

¹²⁰ <http://dazv.gov.ua/novini-ta-media/vsi-novyny/na-chaes-rozpochav-robotu-zavod-z-pererobki-ridkikh-rav.html>

Електроенергетика та ядерна безпека

Оновлення законодавства

Регламент (ЄС) 2019/943 Європейського Парламенту та Ради від 5 червня 2019 року про внутрішній ринок електроенергії має на меті адаптувати діючі правила ринку до нових ринкових реалій, дозволяючи електроенергії вільно переміщатися туди, де вона найбільше потрібна, коли вона найбільш потрібна через неспотворені цінові сигнали, одночасно розширюючи можливості споживачів, отримуючи максимальну користь для суспільства від транскордонної конкуренції та надаючи правильні сигнали та стимули для залучення необхідних інвестицій для декарбонізації енергетичної системи.

Директива (ЄС) 2019/944 Європейського Парламенту та Ради від 5 червня 2019 року про загальні правила внутрішнього ринку, спрямовані на вдосконалення регуляторної бази ЄС, що регулює внутрішній ринок електроенергії, спрямована на усунення існуючих перешкод на шляху до впровадження внутрішнього ринку електроенергії та подолання поточних проблем роздроблених національних ринків, які все ще часто характеризуються високим ступенем регуляторних втручань.

Регламент (ЄС) 2019/941 Європейського Парламенту та Ради від 5 червня 2019 року щодо готовності до ризиків в електроенергетичному секторі має на меті забезпечення того, щоб усі держави-члени створили відповідні інструменти для запобігання, підготовки та управління кризовими ситуаціями з електроенергетиці .

Регламент (ЄС) 2019/942 Європейського Парламенту та Ради від 5 червня 2019 року про створення Агентства Європейського Союзу з питань співробітництва енергетичних регуляторів. Для більш ефективного нагляду за інтегрованим ринком та транскордонною інфраструктурою агентство має мати більше повноважень.

Енергоефективність та соціальні питання

Протягом липня, за певним виключенням, український уряд та парламент не змогли здійснити помітних зрушень на шляху до імплементації Угоди про асоціацію у частині енергоефективності. Так, не було зафіксовано жодної законодавчої активності, зокрема, у Верховній Раді України не був зареєстрований проект закону «Про енергетичну ефективність». Як і раніше, Держенергоефективність здійснює свою інформаційну діяльність у співпраці із проектами міжнародної допомоги, насамперед із німецьким GIZ. Протягом цього місяця експерти агентства провели ряд інформаційно-практичних обговорень засобів, доступних для органів місцевого самоврядування та ОТГ для оптимізації споживання енергоносіїв та фінансової економії. Варто також зауважити схвалення національної цілі України з енергоефективності на період до 2020 року, що є принциповим дороговказом для подальшої розробки та впровадження державної політики у цій сфері. Також серед досягнень варто відзначити ухвалення урядовим комітетом 10 технічних регламентів щодо екодизайну енергоспоживчих товарів, 7 з яких відповідають зобов'язанням України за новим Регламентом ЄС №2012/125, який був доданий до законодавства, що підлягає імплементації за Угодою про асоціацію внаслідок змін, внесених до Додатку XXVII раніше цього року. На жаль, жодних істотних змін не було зафіксовано у сфері соціального захисту споживачів енергетичних послуг, оскільки монетизація субсидій, що діє наразі, має ряд недосконалостей, а уряд не поспішає її поліпшувати.

Директива 2012/27/ЄС про енергоефективність

Активізація роботи політиків у виборчий період не була зосереджена на головних заходах, спрямованих на впровадження енергетичних реформ. Тому питання розгляду законопроекту «Про енергетичну ефективність» не було пріоритетним для Уряду та народних депутатів. Єдиним повідомленням з боку уряду про плани щодо цього проекту став коментар Віце-прем'єр міністра України Г. Зубка, згідно з яким документ є повністю готовим до подання та реєстрації у Верховній Раді України¹²¹. У той же час, очільник Мінрегіону висловив сумніви у тому, чи варто робити цей крок саме у липні. Справа, ймовірно, у тому, що при оновленні складу парламенту, усі подані, але нерозглянуті проекти законів мають бути перереєстровані.

Серед основних досягнень у сфері енергоефективності стала ще одна важлива подія, а саме схвалення національної цілі України з енергоефективності на період до 2020 року¹²². Відповідний проект розпорядження Кабміну було розроблено на виконання Директиви та прийнято Урядом. В основі розрахунків полягає загальний підхід Директиви, а саме – скорочення кінцевого споживання енергії на 20% до 2020 року відносно базового сценарію.

Розпорядженням передбачено такі показники:

- первинне споживання енергії має не перевищувати 101 316 тис. тон нафтового еквівалента у 2020 році;
- кінцеве споживання енергії має не перевищувати 55 507 тис. тон нафтового еквівалента у 2020 році.

Запропоновані показники узгоджуються із іншими стратегічними документами у цій сфері, зокрема із новою Енергетичною стратегією України на період до 2035 року та чинним Національним планом дій з енергоефективності на період до 2020 року.

Крім того, досить важливим аспектом є початок розробки довгострокової стратегії реновації будівель, яка здійснюється за підтримки проекту EU4Energy Governance розпочинається розробка довгострокової стратегії реновації будівель.

Попри пасивну позицію законотворців у процесі прийняття рамкового закону у сфері енергоефективності, профільне Агентство продовжує впроваджувати державну політику

---

¹²¹ <https://www.rbc.ua/ukr/news/kabmin-gotov-vnesti-radu-zakonoproekt-energoeffektivnosti-1562925558.html>

¹²² <http://sae.gov.ua/uk/news/3045>

Енергоефективність та соціальні питання

енергоефективності у поточних умовах. Зокрема, Голова Держенергоефективності обговорив перспективи впровадження інновацій у сфері енергоефективності в Україні із керуючим партнером американської компанії «Cote Capital» Робертом Коутом¹²³. Розробка компанія «IP Capital investment platform» спрямована для інвестування в науково-дослідницькі проекти та захисту права інтелектуальної власності на новітні розробки. За результатами зустрічі прийнято рішення про підтримку розвитку інновацій у різних секторах економіки. Предметом обговорення стала також розробка «Energybox», завдяки якій можна здійснювати дистанційний моніторинг енергоспоживання на різних рівнях для прогнозування та оптимізації енерговитрат.

Енергетичні аудити та системи енергетичного менеджменту (Стаття 8)

Впровадження енергетичного аудиту та енергоменеджменту в установах бюджетної сфери є одним із визначальних факторів зменшення рівня споживання енергетичних ресурсів. На жаль, протягом липня істотних змін у підходах до стимулювання цієї сфери зі сторони уряду не відбулося. Натомість, співробітники Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України у відповідності до своїх функцій продовжили інформаційну кампанію з популяризації заходів з підвищення енергоефективності, доступних для місцевих громад та органів місцевого самоврядування, включаючи і практики запровадження систем енергетичного менеджменту. Зокрема, такі експертно-практичні обговорення відбулися протягом липня на Дніпропетровщині¹²⁴, Полтавщині¹²⁵, Луганщині¹²⁶, а у Києві голова Держенергоефективності провів аналогічний захід за участі Асоціації ОТГ¹²⁷. Разом із обговоренням інших інструментів, особливу увагу експерти приділяли системам енергоменеджменту та / або енергомоніторингу, яких станом на липень вже налічується 12 серед громад Дніпропетровської області, 7 діючих і 4 у розробці у Полтавській області, а також запроваджені у 57 установах Луганської області та міська система у Северодонецьку, яка охоплює 57 бюджетних установ. Варто зауважити, що така просвітницька та методична робота виконується фахівцями Держенергоефективності за співпраці Фонду ім. Ф. Еберта в Україні.

Важливою особливістю таких семінарів є підписання меморандумів про співпрацю органів та установ на різних рівнях із Держенергоефективністю, а методична допомога з боку цього агентства у частині систем енергетичного менеджменту базується на Положеннях, розроблених спільно з експертами проекту USAID «Муніципальна енергетична реформа в Україні»¹²⁸:

- про запровадження систем енергетичного менеджменту в бюджетних установах, що фінансуються за рахунок коштів місцевих бюджетів;
- про проведення моніторингу споживання паливно-енергетичних ресурсів бюджетними установами;
- про матеріальне стимулювання осіб, відповідальних за впровадження систем енергетичного менеджменту в бюджетних установах;
- про встановлення лімітів споживання енергоносіїв бюджетними установами.

---

¹²³ <https://saee.gov.ua/uk/news/3023>

¹²⁴ <http://saee.gov.ua/uk/news/3054>

¹²⁵ <http://saee.gov.ua/uk/news/3047>

¹²⁶ <http://saee.gov.ua/uk/news/3033>

¹²⁷ <http://saee.gov.ua/uk/news/3032>

¹²⁸ http://saee.gov.ua/sites/default/files/ENERGY_MANAGEMENT_15_08_2017.docx

Енергоефективність та соціальні питання

Облік (Стаття 9)

Найважливіший показник виконання положень закону – динаміка приросту встановлених лічильників – залишається незначною. За інформацією, що надходить з місцевих органів виконавчої влади та опрацьовується агентством, станом на 19 серпня 2019 року, були оснащені лічильниками:

- тепла – 79,0% житлових та майже 78,5% нежитлових будівель;
- холодної води – більше 72,3% житлових та 94,5% нежитлових будівель;
- гарячої води – 16,7% житлових та 52,5% нежитлових будівель.

Традиційно, найкращі показники з обладнання житлових будівель лічильниками тримають:

- - тепла – Черкаська, Миколаївська, Хмельницька, Вінницька області;
- - холодної води – Миколаївська, Івано-Франківська, Закарпатська області;
- - гарячої води – Київська, Миколаївська області.

Загалом, варто зазначити, що реалізація закону рухається досить повільно, щомісячний приріст встановлених лічильників становить на рівні від 0,5% до 1, 5%. Важливо врахувати той факт, що основним фактором, який істотно стримує швидкість повноцінного впровадження всеохопного комерційного обліку, є фактична відсутність безкарності порушення застосованих правил, оскільки настання адміністративної відповідальності за недотримання вимог закону була відстрочена до серпня 2020 року.

За результатами моніторингу, на підставі отриманої інформації (в частині дотримання строків встановлення або заміни вузлів комерційного обліку теплової енергії, гарячої та питної води), оформлено та надіслано до Держпродспоживслужби 830 повідомлень про порушення вимог законодавства для подальшого реагування¹²⁹.

Ринок енергосервісу (Стаття 18)

На ринку енергосервісу постійні позитивні рішення, зокрема видано перший кредити (близько 3 млн грн) для ЕСКО-компанії за моделлю «ЕСКО – факторинг». Характерною особливістю такого механізму є кредитування проектів з енергосервісу без заставного майна, а гарантією повернення коштів є майбутні грошові потоки за послуги енергосервісу¹³⁰.

Шляхи формування енергоефективних громад та переваги впровадження енергосервісу в бюджетній сфері, програм здешевлення «теплих кредитів» та систем енергоменеджменту в бюджетних установах Голова профільного Агентства разом з представниками Асоціації ОТГ та експертами¹³¹.

Завдяки популяризації заходів з енергоефективності та основних інструментів реалізації фінансування ринок енергосервісу стрімко зростає. Так, МВС України вперше оголосило 7 тендерів на закупівлю енергосервісу, зокрема у системі «Prozorro» з'явилися перші тендери на закупівлю енергосервісу для підвищення енергоефективності 7 об'єктів, підпорядкованих міністерству¹³². Крім того, Міністерство оборони України затвердило наказ щодо проведення закупівель енергосервісу для підвищення енергоефективності 6 об'єктів військових містечок¹³³. Таким чином, вже 4 центральні органи виконавчої влади реалізують енергосервіс. Загалом же, станом на липень 2019 року були підписані

---

¹²⁹ <http://saee.gov.ua/sites/default/files/19.08.2019.rar>

¹³⁰ <https://saee.gov.ua/uk/news/3024>

¹³¹ <https://saee.gov.ua/uk/news/3032>

¹³² <https://saee.gov.ua/uk/news/3039>

¹³³ <https://saee.gov.ua/uk/news/3061>

Енергоефективність та соціальні питання

понад 330 ЕСКО-договорів у 18 регіонах країни, та ще у 3 областях ЕСКО-контракти перебувають на різних стадіях укладання¹³⁴. Серед п'ятірки регіонів-лідерів за кількістю підписаних ЕСКО-договорів:

1. м. Київ – 119 контрактів на суму близько 110 млн грн;
2. Одеська – 48 на суму понад 40 млн грн;
3. Кіровоградська – 31 на суму більше 90 млн грн;
4. Київська – 28 на суму близько 50 млн грн;
5. Миколаївська – 26 на суму 16 млн гривень.

Агентство спільно з Регіональним представництвом Фонду ім. Ф. Еберта в Україні також широко висвітлювали та популяризували вигідні механізми з енергоефективності для ОТГ у межах експертно-практичних обговорень, про які йшлося вище, на Луганщині, Полтавщині, Дніпропетровщині.

Національний фонд енергоефективності, фінансування і технічна підтримка (Стаття 20)

Повноцінної роботи Фонду енергоефективності варто очікувати не раніше як з вересня 2019 року. Адже станом на липень лише підписано Договір про співфінансування між Фондом енергоефективності та Міжнародною Фінансовою Корпорацією, яке відбулося у Посольстві Німеччині в Києві. Цим договором визначається порядок співфінансування грантів, що надаються Фондом об'єднанням співвласників багатоквартирних будинків для реалізації певних заходів з енергоефективності та є обов'язковою передумовою початку активного етапу діяльності Фонду, коли ОСББ зможуть подавати заявки на відшкодування заходів з енергоефективності¹³⁵.

Під час круглого столу експерти Фонду ЕЕ разом з колегами з провідних інститутів та організацій обговорили якість стандартів та вимог, з якими стикатимуться сервіс-провайдери в роботі з Фондом ЕЕ, а також про необхідність удосконалення нормативно-правової бази, що регулює комплексну термомодернізацію будівель¹³⁶.

Одним із важливим досягнень у роботі Фонду стало схвалення Наглядовою радою Фонду енергоефективності Програми підтримки енергомодернізації багатоквартирних будинків, за якою ОСББ зможуть отримувати гранти для реалізації заходів з енергоефективності¹³⁷.

Варто зазначити, що ця програма передбачає часткове відшкодування витрат на заходи з енергоефективності у розмірі 40% вартості прийнятних заходів/робіт для пакету «Легкий» та 50% для пакету «Комплексний», а також додатковий грант у розмірі 20% для перших 300 заявок¹³⁸. Також Наглядова рада ухвалила умови договору з банком-партнером: з обраними банками будуть підписані договори про співпрацю. Наразі один державний банк вже висловив намір брати участь в реалізації Програми Фонду в якості банка-партнера, ще два банки розглядають можливість співпраці.

Після довготривалого погодження проекту постанови про подовження програми «теплі кредити» з державного бюджету виділено додаткові 380,7 млн грн.

¹³⁴ <https://saee.gov.ua/uk/news/3048>

¹³⁵ <https://eefund.org.ua/ifc-ta-ukraina-ogoloshuyut-pro-partnerstvo-dlya-pidvischennya-energoefektivnosti-v-zhitlovomu?fbclid=IwAR3AJ1dWpbqIsiEYWlqfiUMOhrXj0WaszJNkiNJYbR2OIFQwf6sL8MEXAO>

¹³⁶ https://eefund.org.ua/krugliy-stil-schodo-vdoskonalennya-normativno-pravovoi-bazi-dlya-kompleksnoi-termomodernizacii?fbclid=IwAR1Gld6JUwX72ieHFigmUfapsV1hqYzCupgtIVbIR4WeQX_ZWFKeGHpTgaU

¹³⁷ https://eefund.org.ua/naglyadova-rada-fondu-priynala-za-osnovu-programu-z-vidshkoduvannya-energoefektivnikh-zakhodiv?fbclid=IwAR0IKajB3TQt7i3z-K7URN_-8huSB4nCnK8nO_SKzh4hO6FAWmbKy9Drx7w

¹³⁸ <https://eefund.org.ua/umovi-dogovoru-z-ifc-ta-principi-grantovoi-politiki-zatverdila-naglyadova-rada-fondu?fbclid=IwAR29kTDmlbFtjZ51Nw5DSyJCDZ8WdDaPHZFPW4IEy4xGV8JRkD24MwgjCA>

Енергоефективність та соціальні питання

Про це Голова профільного Агентства разом з представниками уповноважених банків видавати «теплі кредити» членом робочої групи (Т.Бойко) та представником ОСББ зазначив під час брифінгу у Прес-центрі Будинку Уряду. Ця сума перевищила обсяг коштів, наданих для ОСББ у цьому році.

Низка ОСББ скористалися програмою «теплі кредити» кілька разів, що свідчить про високий рівень довіри громадян до зазначеної програми. Крім того, середній кредит ОСББ зріс у 3,5 рази: із 85 тис. грн у 2015 р. до майже 300 тис. грн у 2018 року¹³⁹.

Протягом дії програми з 2014 року майже 4 тисячі ОСББ залучили 1 млрд грн «тепліх кредитів». У 2019 році протягом кількох місяців дії програми тисячу ОСББ взяли кредити на модернізацію житла, а очікувана кількість після надання додаткових коштів становить 3 тисячі ОСББ у 2019 році^{140, 141}. У 2019 році близько 100 тисяч сімей залучили понад 920 мільйонів гривень «тепліх кредитів»: зокрема

-більше 560 мільйонів гривень на утеплення приватних будинків

-понад 330 мільйонів гривень для ОСББ

-близько 26 мільйонів гривень на твердопаливні котли¹⁴².

До кінця поточного року ще 3 тисячі ОСББ зможуть залучити до 1 мільярда гривень теплих кредитів та зменшити енерговитрати у 2 рази і більше¹⁴³.

У липні Держенергоефективності відшкодувало 20 мільйонів гривень позичальникам «тепліх кредитів», зокрема:

-17 мільйонів гривень для ОСББ

-3 мільйони гривень на утеплення приватних будинків

Всього у цьому році урядом відшкодовано близько 100 мільйонів гривень¹⁴⁴.

Крім державного фінансування програми «теплі кредити» місцева влада збільшила фінансування 24 млн грн із 14 місцевих бюджетів. У місті Рівне додатково виділено 14 млн грн для відшкодування 25-50% за «теплими кредитами» для ОСББ у цьому році, у місті Житомир - 3 млн грн, у місті Запоріжжя 1 млн грн. В інших 7 областях також прийнято 10 місцевих програм підтримки та виділено 700 тисяч гривень. Станом на сьогодні в Україні діє більше 160 місцевих програм, на реалізацію яких передбачено о майже 170 млн грн¹⁴⁵.

Директива 2010/31/ЄС щодо енергетичної ефективності будівель

Імплементация Закону України «Про енергетичну ефективність будівель» відбувається повільними темпами, але є і позитивні аспекти, зокрема продовження роботи над розробкою програмного забезпечення для сертифікації енергоефективності будівель. Особливості цієї діяльності обговорювали представники профільного Агентства та ЄБРР¹⁴⁶. Цей продукт для сертифікації енергоефективності будівель розробляється у рамках виконання Меморандуму про співпрацю Держенергоефективності та ЄБРР та дозволить енергоаудиторам визначати енергетичну ефективність будівель та генерувати та надавати до Агентства енергетичні сертифікати будівель, а Держенергоефективності адмініструвати бази даних сертифікатів та енергоаудиторів і здійснювати верифікацію якості розроблених сертифікатів.

¹³⁹ Держенергоефективності: http://saee.gov.ua/sites/default/files/Savchuk_04_07_2019.pdf

¹⁴⁰ <https://saee.gov.ua/uk/news/3018>

¹⁴¹ <https://www.youtube.com/watch?v=vtrGQSjyEmE>

¹⁴² <https://saee.gov.ua/uk/news/3013>

¹⁴³ <https://saee.gov.ua/uk/news/3020>

¹⁴⁴ <https://saee.gov.ua/uk/news/3057>

¹⁴⁵ <https://saee.gov.ua/uk/news/3027>

¹⁴⁶ <https://saee.gov.ua/uk/news/3011>

Енергоефективність та соціальні питання

Крім того протягом останніх шести місяців проходить навчання тренерів ВНЗ для енергоаудиторів, у липні розпочалося навчання для другої групи інструкторів. Після проходження курсу, викладачі-енергоаудитори, які успішно закінчили тренінг GIZ, започатковують та проводять аналогічні тренінги вже на базі ВНЗ¹⁴⁷.

Станом на липень вже атестовано майже 700 енергоаудиторів саме за напрямом «сертифікація енергоефективності будівель» та понад 550 атестовано за напрямом «обстеження інженерних систем». Зокрема, лише за I півріччя 2019 року університети та академії видали 825 таких атестатів¹⁴⁸.

Директива 2010/30/ЄС про вказування за допомогою маркування та стандартної інформації про товар обсягів споживання та інших ресурсів енергоспоживчими продуктами

На виконання зазначеної Директиви прийнято всі технічні регламенти. Але наразі профільне Агентство продовжує впроваджувати європейські стандарти щодо енергетичного маркування та екодизайну товарів споживання.

У липні було прийнято наказ Мінрегіону від 19.04.2019 р. № 100 «Про затвердження Технічного регламенту енергетичного маркування водонагрівачів, баків-акумуляторів та комплектів з водонагрівача і сонячного обладнання», який зареєстровано в Міністерстві юстиції України. Зазначений наказ передбачає, що всі водонагрівачі, баки-акумулятори та комплекти з водонагрівача і сонячного обладнання в Україні будуть реалізовуватись разом з енергетичними етикетками європейського зразка¹⁴⁹.

Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2012/27/ЄС від 25 жовтня 2012 року про енергоефективність, внесення змін і доповнень до Директив 2009/125/ЄС і 2010/30/ЄС та про скасування Директив 2004/8/ЄС та 2006/32/ЄС

Також під час засідання Урядового комітету з питань європейської, євроатлантичної інтеграції, міжнародного співробітництва та регіонального розвитку схвалено розроблені 10 технічних регламентів з екодизайну для¹⁵⁰:

- духових шаф, варильних поверхонь та кухонних витяжок;
- ламп непрямого випромінювання;
- посудомийних машин;
- водонагрівачів та баків-акумуляторів;
- комп'ютерів та комп'ютерних серверів;
- люмінесцентних та газорозрядних ламп;
- кондиціонерів;
- телевізорів;
- офісного обладнання;
- пральних машин.

---

¹⁴⁷ https://eefund.org.ua/vikladachi-z-energoauditu-rozpochali-navchannya-u-lvovi?fbclid=IwAR2mMj5vppD22yz0X6PglkyTGrHsfNpXCiXYcq_r6lmNTDFcXt3WUv58uA

¹⁴⁸ <https://sae.gov.ua/uk/news/3044>

¹⁴⁹ <https://sae.gov.ua/uk/news/3022>

¹⁵⁰ <https://sae.gov.ua/uk/news/3046>

Енергоефективність та соціальні питання

Прикметно, що з прийнятих технічних регламентів 7 передбачені у відповідному Регламенті №2012/125.

Соціальні питання

Проблемні питання, які виникли у процесі впровадження монетизації субсидій, залишаються сутнісно неврегульованими. Адже під час впровадження монетизації урядовці запевняли громадян, що вони зможуть отримати зекономлені кошти використати на власний розсуд. На жаль, не все склалося, як очікувалося, оскільки станом на початок опалювального сезону 2018-2019 в Україні діятиме дві паралельні системи виплати субсидій:

1) Громадяни, яким субсидію було призначено з початку опалювального сезону (навіть, якщо фактично таке призначення відбулось у 2019 через затримку), спочатку отримували субсидію у негрошовій формі (кошти перераховувались за споживача напряму виконавцям послуг), а починаючи з субсидії за лютий (яку фактично виплачено в березні) отримували готівкою або на банківські рахунки. Саме ця система і є монетизованою формою, або «монетизацією».

2) Громадянам, яким субсидію призначено з січня 2019 року або пізніше, було відкрито «облікові записи» в Ощадбанку, але коштами на них громадяни не могли розпоряджатись, і Ощадбанк самостійно перераховував за таких громадян кошти виконавцям послуг. Оскільки кошти в такій системі «на руки» людям не видавались, то справедливо назвати її «псевдомонетизацією».

За результатами опалювального сезону громадяни, яким субсидію надавали у псевдомонетизованій формі, отримали «на руки» зекономлені субсидії у повному обсязі.

Натомість, у тих субсидіантів, які субсидію отримували у монетизованій формі, зекономлені протягом опалювального сезону кошти з особових рахунків були забрані і повернуті до державного бюджету. Проте, повертався не лише надлишок на рахунку. Розрахунок здійснювався за спеціальною формулою, і в багатьох випадках сума повернення значно перевищувала залишок переплати на особовому рахунку, що у результаті створило безпідставну заборгованість. Разом із тим, громадяни, які використали усі кошти субсидії, нічого не повертали до держбюджету.

Фактично, обидві форми діючої системи субсидій встановлювали різні правила для різних субсидіантів та захистили саме субсидіантів, які неекономно споживали газ та несвоєчасно розраховувалися за нього. Станом на кінець липня на сайті Мінсоцполітики відбувалося обговорення проекту змін до порядку виплати субсидій¹⁵¹.

Оновлення законодавства

Протягом другого кварталу 2019 року відбулася знакова подія – Рада міністрів ЄС офіційно схвалила останні чотири складові частини пакету Clean energy for all Europeans. Хоча саме ці акти стосуються не енергетичної ефективності, а радше дизайну електроенергетичних ринків ЄС, ці акти завершують законодавчий процес прийняття комплексної концепції ґрунтовного спрямування публічної політики у бік заохочення переходу на відновлювані джерела енергії та оптимізації споживання енергоресурсів.

Утім, суто сфера енергетичної ефективності та енергозбереження також не була залишена без уваги. Зокрема, оновлена раніше Директива про енергетичні показники у будівлях (EPBD) отримала два пакети рекомендацій для кращого розуміння та імплементації. У травні були опубліковані Рекомендації щодо того, як країни ЄС повинні впроваджувати правила оновленої версії зазначеної директиви щодо повноцінної комплексної реновації окремих будинків. Цей документ був підготовлений фахівцями Комісії на запит держав-членів і загалом надає краще розуміння щодо

¹⁵¹ <https://www.msp.gov.ua/projects/452/>

Енергоефективність та соціальні питання

окремих елементів нового законодавства, а також приклади найкращих підходів до їхньої імплементації. І вже у червні Європейська Комісія опублікувала Рекомендації щодо того, як країни ЄС повинні впроваджувати правила оновленої версії зазначеної директиви щодо енергетичної модернізації будинків. Як і попередній документ, цей пакет рекомендацій є зворотнім зв'язком із урядами держав-членів і покриває широке поле питань, пов'язаних із модернізацією відповідно до вимог директиви, зокрема, вони містять вказівки щодо підходів до автоматизації та управління енергоспоживанням модернізованих будівель, налаштування систем електромобільності (інфраструктури для електромобілів) та системи інспектування та моніторингу.

Довкілля та відновлювані джерела енергії

Мінприроди оприлюднило для обговорення громадськістю проект Плану заходів з впровадження Концепції реалізації державної політики у сфері промислового забруднення, що, серед іншого, передбачає розробку подання до ВРУ проекту закону щодо інтегрованого запобігання, зменшення та контролю промислового забруднення в Україні. У липні 2019 року Кабінет Міністрів України схвалив розпорядження щодо внесення змін до Національного плану скорочення викидів від великих спалювальних установок. Зміни стосуються додатку 3 плану в частині надання операторам спалювальних установок можливості змінювати тип технологій скорочення викидів; додатків 1 – 4 – в частині актуалізації назв підприємств, років введення в експлуатацію та загальної номінальної теплової потужності на 31 грудня 2012 року (МВт); плану заходів для скорочення викидів забруднюючих речовин від вугільних великих спалювальних установок, включених до Національного плану (Додаток 3). Мінприроди не погодило такі зміни. Для врахування екологічної складової у процесі ухвалення цього розпорядження Міністерство екології та природних ресурсів України також запропонувало, щоб винесений на розгляд уряду документ пройшов процедуру СЕО на відповідність природоохоронному законодавству, проте пропозицію не було підтримано.

Тим часом, у галузі відновлюваної енергетики Верховною Радою був прийнятий законопроект №10357. Завдяки цьому буде усунуто обмеження з отриманням «зеленого» тарифу домашніми СЕС до 30кВт, котрі були наявні в раніше прийнятому законі 2712-VII. За умовами новоприйнятого документу, власники домашніх СЕС потужністю до 30 кВт знову можуть претендувати на «зелений» тариф.

Директива 2011/92/ЄС про оцінку впливу окремих державних і приватних проектів на навколишнє середовище (кодифікація) (стаття 363 УА)

5 липня 2019 року Мінприроди оприлюднило для обговорення проект методичних рекомендацій з розробки звіту з ОВД в галузі лісового господарства¹⁵², що планується затвердити наказом Міністра екології та природних ресурсів України. У методичних рекомендаціях вказано, які види планованої діяльності у галузі лісового господарства підлягають оцінці впливу на довкілля, зазначені особливості щодо визначення часу проведення ОВД при плануванні лісгосподарської діяльності та етапи підготовки звіту з ОВД. Рекомендації, серед іншого, містять опис вимог щодо кожного розділу звіту з ОВД.

Директива 2010/75/ЄС про промислові викиди (всеохоплююче запобігання і контроль забруднень) (стаття 363 УА)

Мінприроди розробило та оприлюднило для обговорення проект Плану заходів з впровадження Концепції реалізації державної політики у сфері промислового забруднення. План заходів розроблений на виконання Концепції реалізації державної політики у сфері промислового забруднення¹⁵³, що була затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 травня 2019 року.

План заходів визначає заходи, строки та відповідальних виконавців для впровадження Концепції. За словами М. Кузьо, заступника Міністра екології і природних ресурсів з питань європейської інтеграції, *“план заходів – це необхідний інструмент для послідовного втілення амбітних цілей Мінприроди зменшити рівень промзабруднення та забезпечити сталу зелену модернізацію виробництва”*.¹⁵⁴

План заходів містить три блоки заходів, а саме: *“Підвищення ефективності державного регулювання у сфері промислового забруднення”, “Зміцнення і оптимізація інституційної*

---

¹⁵² https://menr.gov.ua/files/docs/Projekt/05072019/Projekt_Lis_.pdf

¹⁵³ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-shvalennya-koncepciyi-realizaciyi-t220519>

¹⁵⁴ <https://menr.gov.ua/projects/163/>

Довкілля та відновлювані джерела енергії

спроможності та забезпечення ефективної взаємодії органів, відповідальних за видачу дозволів у сфері охорони навколишнього природного середовища”, “Удосконалення системи нагляду (контролю) за дотриманням суб’єктами господарювання вимог природоохоронного законодавства”. Одним із основних заходів, від яких бере відлік реалізація інших пов’язаних заходів, в плані названа розробка та подання до Кабінету Міністрів проекту закону України щодо інтегрованого запобігання, зменшення та контролю промислового забруднення. Передбачається, що проект закону має бути переданий до Верховної Ради України у 2020 році.

9 липня 2019 року відбулось урочисте відкриття проекту “Найкращі доступні технології та методи управління (НДТМ) для України”.¹⁵⁵ Проект реалізує GIZ спільно з Міністерством екології та природних ресурсів України і спрямований на підвищення спроможності промисловості модернізувати виробництво відповідно до Директиви про промислове забруднення. Загальний бюджет проекту – 10 млн євро, які включають допомогу в розробленні законодавчої бази, зміцнення інституційної спроможності Мінприроди, переклад частини НДТМ, пілотні проекти та їх впровадження, запропоновані механізми для інвестицій на заходи з модернізації підприємств. Результатом реалізації напрацювань проекту має стати зменшення негативного впливу промислового забруднення на довкілля України.

Кабінет Міністрів України на своєму засіданні 24 липня 2019 року схвалив розпорядження “Про внесення змін у додатки 1-4 до Національного плану скорочення викидів від великих спалювальних установок”¹⁵⁶ з доопрацюванням. Тим не менше, Мінприроди не підтримує запропоновані Урядом зміни до Національного плану скорочення викидів від великих спалювальних установок. Міністр екології та природних ресурсів України О. Семерак на засіданні Уряду не підтримав розпорядження «Про внесення змін у Додатки 1 – 4 до Національного плану скорочення викидів від великих спалювальних установок»¹⁵⁷, яке дозволить тепловим електростанціям відкласти проведення заходів зі скорочення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

Як ми зазначали раніше, по суті Міненерго планує послабити план ще навіть не розпочавши його практичну реалізацію, а виконання плану знову відкладається на невизначений термін. Розпорядженням передбачається внесення змін до:

- додатку 3 Національного плану в частині надання операторам спалювальних установок можливості змінювати тип технологій скорочення викидів;
- додатків 1 – 4 Національного плану в частині актуалізації назв підприємств, років введення в експлуатацію та загальної номінальної теплової потужності на 31 грудня 2012 року (МВт);
- Плану заходів для скорочення викидів забруднюючих речовин від вугільних великих спалювальних установок, включених до Національного плану (Додаток 3).

Ще одним проблемним моментом з такими змінами до Нацплану є необхідність проведення стратегічної екологічної оцінки такого проекту розпорядження, що не було зроблено Міністерством енергетики.

Директива 2009/28/ЄС про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлюваних джерел та якою вносяться зміни до, а в подальшому скасовуються Директиви 2001/77/ЄС та 2003/30/ЄС (Стаття 338 Угоди про асоціацію)

---

¹⁵⁵ <https://menr.gov.ua/news/33496.html>

¹⁵⁶ http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?art_id=245375863&cat_id=244946928&fbclid=IwAR3Ys_Z7RQG9dWgFY_FiqfC5UrdM-UFUd-LFRINTfz8Q4AsKV-kQSwWoOE

¹⁵⁷ <https://m.day.kyiv.ua/uk/article/den-ukrayiny/minprirody-ne-pidtrymuje-zaproponovani-uryadom-zminy>

Довкілля та відновлювані джерела енергії

Верховна Рада усунула недоліки з отриманням «зеленого» тарифу домашніми сонячними електростанціями¹⁵⁸ – таким чином, на сьогодні вирішено всі спірні питання по нещодавно прийнятому закону, яким було введено аукціонну систему в галузі відновлюваної енергетики.

Водночас, на фоні вирішення всіх питань по закону про «зелені» аукціони, із запровадженням нового ринку електроенергії виникли питання заборгованості оплати роботи «зеленої» генерації. Наприкінці місяця ДП «Гарантований покупець» подав до суду на «Укренерго» за борг (авансовий платіж за електричну енергію, котра була відпущена виробниками за «зеленим» тарифом протягом 1-20 липня). ДП «Гарантований покупець» вимагає стягнути з «Укренерго» 1,58 млрд грн на оплату цього авансового платежа. В держпідприємстві скаржаться, що зі старту роботи нового ринку НЕК «Укренерго» жодного разу не розрахувалася з «Гарантованим покупцем». Зазначимо, що компенсація «зеленого» тарифу закладена в нових тарифах «Укренерго» на передачу електроенергії магістральними мережами зі старту нового ринку електроенергії (з 1 липня поточного року). Водночас, «Укренерго» поки не може виплатити авансовий платіж, адже тариф був через суд заблокований АТ «Нікопольський феросплавний завод», який належить скандально відомому олігарху І. Коломойському. У НФЗ вважають, що новий тариф збільшує собівартість його продукції та погіршує її конкурентоздатність. На час розгляду позову заводу, суд заблокував тариф «Укренерго» на липень. Більше того, завод подав аналогічний позов для відміни тарифу «Укренерго» на серпень 2019 року.

Якщо конфлікт продовжиться і налагодження механізму оплати роботи «зеленої» генерації не відбудеться, то це може призвести до суттєвого накопичення боргів (і, як результат, ускладнення з віднайденням коштів для своєчасної виплати всієї заборгованості), а також погіршення інвестиційного клімату (зокрема, до численних позовів від іноземних інвесторів).

Серед гарних новин варто зазначити появу в Україні онлайн-платформи для систематичії та структурування усіх проектів у галузі ВДЕ під назвою GetMarket. Проект покликаний забезпечити інвесторів усією необхідною інформацією: за допомогою сервісу вони зможуть оцінювати проекти, підбирати зручні умови без паперової бюрократії, знаходити підрядників і багато іншого. Створенням цього проекту займаються консалтингові компанії, котрі працюють на «зеленому» ринку України, серед яких: Everlegal, CMS Cameron McKenna Nabarro Olswang, Baker Tilly, Dentons та IKHET.

---

¹⁵⁸ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66034

Нафта

Липень 2019 року не приніс суттєвого прогресу у виконанні міжнародних зобов'язань України в нафтовій сфері. Із-поміж позитивних зрушень можна відзначити лише затвердження переможців конкурсів на укладення угод про розподіл вуглеводнів, що видобуватимуться в межах дев'яти нафтогазоносних ділянок, та підготовку документації до проведення двох електронних аукціонів із надання спеціальних дозволів на користування надрами. Активізацію робіт за іншими напрямками, схоже, відкладено до початку роботи Верховної Ради дев'ятого скликання та формування нового складу Уряду.

Директива 2009/119/ЄС стосовно накладення на держав-членів ЄС зобов'язання щодо підтримки мінімальних запасів сирої нафти та/або нафтопродуктів (ст. 338 Угоди про асоціацію)

За станом на 05 серпня 2019 року погоджені чотири місяці тому¹⁵⁹ заінтересованими органами влади проект постанови Кабінету Міністрів про затвердження моделі мінімальних запасів нафти і нафтопродуктів і законопроект «Про мінімальні запаси нафти та нафтопродуктів»¹⁶⁰ досі не подані на розгляд профільного Урядового комітету.

Директива 2009/28/ЄС про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлюваних джерел та якою вносяться зміни до, а в подальшому скасовуються Директиви 2001/77/ЄС та 2003/30/ЄС

У рамках приведення нормативних вимог до рідкого палива з біологічними компонентами до європейських із 19 національних стандартів, що планувалося ухвалити в 2019 році¹⁶¹, не видано жодного. Згідно зі звітом про виконання Програми робіт з національної стандартизації¹⁶², для одного стандарту розроблено першу редакцію, для трьох вона перебуває на розгляді, інформація про перебіг робіт над іншими проектами відсутня.

Директива 99/32/ЄС¹⁶³ про зменшення вмісту сірки у деяких видах рідкого палива та внесення змін і доповнень до Директиви 93/12/ЄС зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) 1882/2003 та Директивою 2005/33/ЄС

27 червня 2019 року Державна регуляторна служба рішенням № 287¹⁶⁴ погодила доопрацьований у Міненергівугілля проект постанови Уряду «Про затвердження Технічного регламенту щодо вимог до газу скрапленого для автомобільного транспорту, комунально-побутового споживання та промислових цілей та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2016 р. № 1069» (пункт 12 плану¹⁶⁵; термін виконання – четвертий квартал 2019 року), раніше відхилений через недотримання розробником основних принципів державної регуляторної політики (рішення № 124¹⁶⁶).

Водночас, за станом на 05 серпня 2019 року, не надходило нової інформації про:

- подання на розгляд профільного Урядового комітету погодженого заінтересованими органами влади проекту постанови¹⁶⁷, що вносить зміни до Технічного регламенту щодо вимог до автомобільних бензинів, дизельного, суднових та котельних палив¹⁶⁸ із метою його приведення до вимог Директив 98/70/ЄС і 2016/802/ЄС (завдання 1702.4 плану¹⁶⁹).
- перебіг підготовки проекту Технічного регламенту щодо вимог до авіаційних бензинів та палив для реактивних двигунів (пункт 6 додатка 2 плану¹⁷⁰; термін виконання – грудень 2018 року).

Натомість, 12 липня 2019 року опубліковано наказ Міненергівугілля № 306, яким на керівників міністерства покладено особисту відповідальність за виконання низки заходів плану з реалізації етапу

---

¹⁵⁹ <http://uacrisis.org/ua/71490-fuel-reserves-in-ukraine>

¹⁶⁰ <https://rezerv.gov.ua/novini-mznn/zakonoproekt-pro-stvorennya-ta-zberigannya-minimalnih-zapasi>

¹⁶¹ http://uas.org.ua/wp-content/uploads/2019/02/Rrogram_2019.xlsx

¹⁶² http://uas.org.ua/wp-content/uploads/2019/06/Zvit-vikon-cherven-21-06-2019_Rrogram_2019Dod_1Zmina_1.xlsx

¹⁶³ Директиву 99/32/ЄС (інше позначення – 1999/32/ЄС) кодифіковано 11 травня 2016 року (Директива 2016/802/ЄС).

¹⁶⁴ <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2019/06/287.pdf>

¹⁶⁵ <http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/doccatalog/document?id=245328636>

¹⁶⁶ <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2019/02/1944.pdf>

¹⁶⁷ <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2018/05/6795-10.05.18.pdf>

¹⁶⁸ <http://zakon.rada.gov.ua/go/927-2013-n>

¹⁶⁹ <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1106-2017-%D0%BF>

¹⁷⁰ <http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/doccatalog/document?id=245282918>

«Реформування енергетичного сектору (до 2020 року)» Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність»¹⁷¹. Ідеться, зокрема, про:

- розроблення та подання Кабінетові Міністрів України проекту рішення про внесення змін до Технічного регламенту щодо вимог до автомобільних бензинів, дизельного, суднових та котельних палив, а також проекту Технічного регламенту щодо вимог до газу нафтового скрапленого з метою приведення вимог до якості та безпечності вуглеводневого пального у відповідність з європейськими стандартами (пункт 119, термін виконання – упродовж року);
- дослідження доцільності будівництва й можливості залучення інвестицій для будівництва нових сучасних потужностей газонафтопереробки на території України (пункт 123, термін виконання – упродовж року);
- запровадження системних заходів, зокрема розроблення та забезпечення прийняття нормативно-правових актів, спрямованих на стимулювання розбудови в Україні нових потужностей газонафтопереробки, нарощення обсягів вітчизняного виробництва скрапленого вуглеводневого газу та у разі визнання за доцільне формування запасів скрапленого вуглеводневого газу (пункт 124, термін виконання – упродовж року).

Директива 98/70/ЄС про якість бензину та дизельного палива та внесення змін і доповнень до Директиви 93/12/ЄЕС, що доповнена Директивами 2000/71/ЄК, 2003/17/ЄК та 2009/30/ЄК і Регламентом (ЄС) 1882/2003 (Додаток ХХХ, ст. 360-363, 365, 366 УА)

У рамках приведення нормативних вимог до нафтопродуктів і методів їхнього випробування до європейських повідомлено про розробку перших редакцій:

- національного стандарту ДСТУ ASTM D5453:20XX (ASTM D5453-16e1, IDT) «Нафтопродукти. Визначення загального вмісту сірки у світлих вуглеводнях, паливі для двигунів з іскровим запалюванням та дизельних двигунів, а також у моторній оливі методом ультрафіолетової флуоресценції»¹⁷²;
- проектів змін № 1 до національних стандартів ДСТУ 8705:2017 «Паливо дизельне довготривалого зберігання. Технічні умови»¹⁷³ і ДСТУ 8704:2017 «Бензин автомобільний довготривалого зберігання. Технічні умови»¹⁷⁴.

Попри це, за станом на 05 серпня 2019 року виданий лише 1 із 51 національного стандарту, передбаченого Програмою робіт з національної стандартизації на 2019 рік¹⁷⁵ (зі змінами¹⁷⁶) і необхідного для гармонізації вимог до якості й безпечності палива в Україні та ЄС. Звіт про виконання згаданого документа, датований 21 червня 2019 року¹⁷⁷, визначає 50 інших стандартів як такі, для яких розроблено перші редакції.

Директива 94/63/ЄС про контроль викидів летких органічних сполук із резервуарів із нафтопродуктами та при їхньому транспортуванні з нафтобаз до заправних станцій, зі змінами й доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) 1882/2003 (Додаток ХХХ, ст. 360-363, 365, 366 УА)

За станом на 05 серпня 2019 року в Міненерговугілля тривало доопрацювання двох постанов Уряду¹⁷⁸, спрямованих на стимулювання суб'єктів господарювання до зменшення втрат нафтопродуктів під час їхнього транспортування з нафтобаз до заправних станцій, а саме:

- «Про затвердження Порядку розроблення та застосування нормативів втрат нафтопродуктів під час їх приймання, зберігання, відпуску та транспортування»;
- «Про затвердження нормативів втрат нафтопродуктів під час їх приймання, зберігання, відпуску та транспортування».

---

¹⁷¹ <http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/doccatalog/document?id=245384608>

¹⁷² <http://uas.org.ua/ua/messages/povidomlennya-pro-rozroblennya-pershoyi-redaktsiyi-proektu-natsionalnogo-standartu-187/>

¹⁷³ <http://uas.org.ua/ua/messages/povidomlennya-pro-rozroblennya-pershoyi-redaktsiyi-proektu-zmini-1-dstu-8705-2017/>

¹⁷⁴ <http://uas.org.ua/ua/messages/povidomlennya-pro-rozroblennya-pershoyi-redaktsiyi-proektu-zmini-1-dstu-8704-2017/>

¹⁷⁵ http://uas.org.ua/wp-content/uploads/2019/02/Rrogram_2019.xlsx

¹⁷⁶ http://uas.org.ua/wp-content/uploads/2019/06/Dodatok-1_Rrogram-2019-nakaz-169_21-06-2019.xlsx

¹⁷⁷ http://uas.org.ua/wp-content/uploads/2019/06/Zvit-vikon-cherven-21-06-2019_Rrogram_2019Dod_1Zmina_1.xlsx

¹⁷⁸ <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2019/06/2822-27.05.19-1.pdf>

Обидва проекти погоджені рішеннями Державної регуляторної служби 28 травня 2019 року (рішення № 236¹⁷⁹ і 237¹⁸⁰)

Директива 94/22/ЄС про умови надання й використання дозволів на розвідування, розроблення та виробництво вуглеводнів (Додаток XXVII, ст. 279, 280, 341 УА)

18 липня 2019 року Державна регуляторна служба вдруге (рішення № 250¹⁸¹ і 327¹⁸²) наголосила на невідповідності ключовим принципам державної регуляторної політики проекту постанови Уряду «Про внесення змін до Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами¹⁸³», поданого Дергеонадрами 18 червня 2019 року¹⁸⁴. Проте, як виявилось, цей документ уже затверджено Урядом (постанова від 19 червня 2019 року № 558¹⁸⁵). Ним, зокрема:

- усунуті неточності в частині визначення строків дозвільних процедур і виконання вимог Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»;
- установлені чіткі строки інформування заявників про повернення документів, що не відповідають вимогам порядку та розміщення інформації про таке повернення;
- виключено можливість прийняття від надрокористувачів пакетів документів, оформлених із порушенням установлених вимог¹⁸⁶.

Наведений факт став черговим свідченням відвертого ігнорування членами Кабінету Міністрів України встановлених правил підготовки нормативно-правових актів¹⁸⁷.

Неврегульованими залишаються питання:

- оновлення Методики визначення початкової ціни продажу на аукціоні спеціального дозволу на користування надрами¹⁸⁸ шляхом заміни процедури визначення вартості дозволу через дисконтування грошових потоків установленням початкової ціни за наданою Державною фіскальною службою митною вартістю нафти та/чи газового конденсату та обсягами їхніх запасів (ресурсів), які визначено за результатами геолого-економічних оцінок¹⁸⁹. Відповідний проект постанови Уряду під назвою «Питання визначення ціни спеціального дозволу на користування надрами»¹⁹⁰ (план роботи Мінприроди¹⁹¹; розділ 1, завдання 1, пріоритети Уряду; завдання 189 плану¹⁹²; строк виконання – листопад 2018 року) був тричі (рішення № 246¹⁹³, 109¹⁹⁴ і 1¹⁹⁵) відхилений Державною регуляторною службою як такий, що не відповідає основним принципам регуляторної політики;
- внесення змін до пункту 17 Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами¹⁹⁶ з метою «забезпечення продовження виробничої діяльності у сфері надрокористування державними унітарними підприємствами у разі їх реорганізації». Проект відповідної постанови Уряду¹⁹⁷ доданий до Плану діяльності Міненергугілля з підготовки проектів регуляторних актів на 2019 рік¹⁹⁸ і визнаний Державною регуляторною службою таким, що не містить норм регуляторного характеру;

---

¹⁷⁹ <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2019/06/236.pdf>

¹⁸⁰ <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2019/06/237.pdf>

¹⁸¹ <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2019/05/250.pdf>

¹⁸² <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07/327.pdf>

¹⁸³ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/615-2011-%D0%BF>

¹⁸⁴ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/615-2011-%D0%BF>

¹⁸⁵ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-poryadku-nadannya-specialnih-dozvoliv-t190619>

¹⁸⁶ [http://www.geo.gov.ua/wp-](http://www.geo.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/%D0%9F%D0%BE%D1%8F%D1%81%D0%BD%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BO-%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BA%D0%B0.doc)

<content/uploads/2019/04/%D0%9F%D0%BE%D1%8F%D1%81%D0%BD%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BO-%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BA%D0%B0.doc>

¹⁸⁷ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2007-%D0%BF>

¹⁸⁸ <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1374-2004-%D0%BF>

¹⁸⁹ <https://menr.gov.ua/news/32934.html>

¹⁹⁰ <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/1276.pdf>

¹⁹¹ <https://menr.gov.ua/news/32415.html>

¹⁹² <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/244-2018-%D1%80>

¹⁹³ <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/246.pdf>

¹⁹⁴ <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2019/02/1602.pdf>

¹⁹⁵ http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2018/12/22_20-19.pdf

¹⁹⁶ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/615-2011-%D0%BF>

¹⁹⁷ http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2019/03/dokument-1886_0_19-19-id812968.pdf

¹⁹⁸ <http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/doccatalog/document?id=245342447>

- внесення змін до Методики визначення вартості запасів і ресурсів корисних копалин родовища або ділянки надр, що надаються у користування¹⁹⁹ (строк виконання перенесено на жовтень²⁰⁰ і грудень 2018 року^{201,202}). Проект відповідної постанови був двічі відхилений Державною регуляторною службою через недотримання розробниками ключових принципів регуляторної політики^{203, 204};
- погодження надання надр у користування. Законопроект про внесення відповідних змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» розроблено ще у вересні 2017 року²⁰⁵, але досі не узгоджено й не подано на розгляд Верховної Ради (пункт 36 плану²⁰⁶);
- переходу на міжнародно прийняті системи оцінки запасів вуглеводнів (PRMS, JORC тощо). Розроблення й подання до кінця 2018 року проекту постанови Уряду про внесення відповідних змін до Положення про порядок проведення державної експертизи та оцінки запасів корисних копалин²⁰⁷ було передбачено планом²⁰⁸ (відповідальне – Мінприроди).

Стаття 275 Угоди про асоціацію в частині заборони та усунення несанкціонованого відбору нафти й нафтопродуктів, що транспортуються територією України

Із початку 2019 року спеціальними підрозділами АТ «Укртранснафта», що виконує функції з усунення несанкціонованого відбору нафти й нафтопродуктів, які транспортуються територією України, виявлено 11 «врізок» у магістральні трубопроводи²⁰⁹. Проте, попри зростання кількості випадків, коли організовані злочинні угруповання використовують для несанкціонованого відбору нафти сучасні методи та обладнання, системної роботи в цій сфері не ведеться.

Стаття 276 Угоди про асоціацію в частині запобігання збоям у транзиті й транспортуванні нафти й нафтопродуктів

За станом на 05 серпня 2019 року на розгляд профільного Урядового комітету не було подано розробленого Міненерговугілля на виконання пункту «а» статті 276 проекту постанови «Про внесення змін до Порядку виведення з експлуатації магістральних трубопроводів нафти, газу та продуктів їх переробки»²¹⁰, погодженого Державною регуляторною службою ще два місяці тому (рішення № 205²¹¹). Цей документ дозволить врегулювати послідовність дій із виведення трубопроводів з експлуатації в разі обґрунтованої недоцільності їх подальшої експлуатації, закінчення строку експлуатації, аварійного стану об'єктів, будівництва обвідних ліній тощо (термін виконання – 01 липня 2019 року).

Неврегульованим залишається й питання затвердження Положення про Комісію з виведення з експлуатації магістральних трубопроводів нафти, газу та продуктів їхньої переробки (термін виконання – 01 липня 2019 року²¹²). Відповідним проектом наказу Міненерговугілля²¹³, що, за висновком Державної регуляторної служби, не є регуляторним актом, мають бути визначені основні завдання Комісії, її права, повноваження голови Комісії, права та обов'язки її членів, послідовність дій Комісії з розгляду підготовлених суб'єктом господарювання документів, оформлення протоколу й підготовки пропозицій про виведення з експлуатації магістрального трубопроводу або відмову в цьому.

Стаття 279 Угоди про асоціацію в частині забезпечення рівності доступу та здійснення діяльності з розвідки, видобування та виробництва вуглеводнів

---

¹⁹⁹ http://www.geo.gov.ua/wp-content/uploads/2018/05/zmpostkmu1117_2017_ok_0.doc

²⁰⁰ <https://menr.gov.ua/news/32415.html>

²⁰¹ https://menr.gov.ua/files/docs/nakazy/nakaz_475.pdf

²⁰² http://geo.gov.ua/sites/default/files/imce/nakaz_no_557.pdf

²⁰³ <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2018/04/4384-vid-07.05.18.pdf>

²⁰⁴ http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2017/10/10005_10_11_17.pdf

²⁰⁵ http://www.geo.gov.ua/wp-content/uploads/2018/05/proekt_zakonu_0.doc

²⁰⁶ <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/uploads/public/5bc/de8/62a/5bcde862a988c706756328.doc>

²⁰⁷ <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/865-94-%D0%BF>

²⁰⁸ <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/842-2018-%D1%80>

²⁰⁹ <https://www.ukrtransnafta.com/ukrtransnafta-likviduvana-vrizku-do-naftoprovodu-pid-odesoju/>

²¹⁰ http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?art_id=245357631&cat_id=35082

²¹¹ <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/3135.pdf>

²¹² http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?art_id=245306373&cat_id=35082

²¹³ <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/3423-15.04.pdf>

Нафта

05 липня 2019 року своїм розпорядженням № 507-р Уряд затвердив таких переможців конкурсів на укладення угод про розподіл вуглеводнів, що видобуватимуться в межах дев'яти нафтогазоносних ділянок:

- Балаклійська та Іванівська – АТ «Укргазовидобування» та «Верміліон Юкрейн Експлорейшн Б. В.»;
- Берестянська – АТ «Укргазовидобування»;
- Бузівська – АТ «Укргазовидобування»;
- Варвинська – «Юкрейніан Енерджі Л. Л. С.»;
- Зінківська – «Ойл Енд Гез Оверсіз Тредінг БіВі» та ТОВ «Нафтогазексплуатація»;
- Русанівська – ПрАТ «Видобувна компанія «Укрнафтобуріння»;
- Софіївська – ТОВ «Гео Альянс Партнерство» та «Гео Альянс Партнершіп Б. В.»;
- Угнівська – ТОВ «ВЕЛЛ КО»²¹⁴.

Переможців конкурсів зобов'язано протягом п'яти років інвестувати понад 430 млн доларів у проведення сейсмічних робіт (зокрема, 3D на площі 3700 кв. км) і пробурити 39 розвідувальних свердловин²¹⁵.

03 серпня 2019 року в газеті «Урядовий кур'єр» оприлюднені оголошення про початок приймання заяв на укладення угод про розподіл вуглеводнів, що видобуватимуться в межах Ахтирської, Грунівської та Ічнянської площі²¹⁶. Про причини затримки розроблення документації на ці ділянки не повідомляється, хоча конкурсні умови для них затверджено ще 18 грудня 2018 року (постанови Уряду № 1178, 1181, 1185²¹⁷).

За станом на 05 серпня 2019 року в системі ProZorro.Sales перебували вісім вуглеводневих лотів (Яворівська, Таталівська та Приазовська площі²¹⁸; Ватажківська, Печенізько-Кочетківська, Салтівська, Княжинська та Західнотокарська-Краснянська площі²¹⁹). Торги щодо них відбудуться 16 вересня і 30 жовтня 2019 року.

У цілому, в 2019 році на торги планується виставити 30 нафтогазоносних ділянок загальною площею 5 кв. км²²⁰ (хоча раніше йшлося про 40 ділянок загальною площею 20 кв. км²²¹, а до цього – про 50 площ на суходолі і 5 – на континентальному шельфі²²²).

Стаття 280 Угоди про асоціацію в частині забезпечення прозорості надання ліцензій на розвідку чи дослідження або видобування вуглеводнів

За станом на 05 серпня 2019 року в Держгеонадрах тривало доопрацювання проекту постанови Уряду «Про внесення змін до Методики визначення вартості геологічної інформації, отриманої за рахунок коштів державного бюджету»²²³, відхиленого Державною регуляторною службою через недотримання розробником ключових принципів регуляторної політики (рішення № 223²²⁴). У відповідному документі Держгеонадра пропонують доповнити Методику визначення вартості геологічної інформації, отриманої за рахунок коштів державного бюджету²²⁵, уточненим алгоритмом її розрахунку. Згідно з наказом Мінприроди від 05 квітня 2019 року № 130²²⁶ цей документ має бути поданим на розгляд Уряду до 31 грудня 2019 року.

²¹⁴ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-viznachennya-peremozhciv-konkursiv-na-ukladennya-ugod-pro-rozpodil-vuglevodni-m-050719>

²¹⁵ <http://www.geo.gov.ua/ukra%d1%97na-ogolosila-nazvi-kompanij-yaki-gotovi-vklasti-430-mln-dolariv-v-seismichni-roboti-ta-proburiti-39-rozviduvalnix-naftogazovix-sverdlovin-v-ukra%d1%97ni-protyagom-5-rokiv/>

²¹⁶ http://enkorr.com.ua/a/news/Ukraina_nachala_priem_zayavok_na_SRP_po_3_uchastkam/237779

²¹⁷ <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/glava-uryadu-pro-stan-rinku-energoresursiv-zakritij-klub-v-energoserferi-zrujnovano>

²¹⁸ <http://www.geo.gov.ua/derzhgeonadr-vistavili-na-aukcion-naftogazovi-dilyanki-za-55-mln-grn/>

²¹⁹ <http://www.geo.gov.ua/derzhgeonadra-vistavila-na-prodazh-cherезprozorro-prodazhi-naftogazovu-dilyanku-v-xarkivskij-oblasti-za-254-mln-grn/>

²²⁰ http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?art_id=245365707&cat_id=35109

²²¹ <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/glava-uryadu-pro-stan-rinku-energoresursiv-zakritij-klub-v-energoserferi-zrujnovano>

²²² <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/842-2018-%D1%80>

²²³ <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/3419-pdf.pdf>

²²⁴ http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/dokument-3474_0_20-19-id842761.pdf

²²⁵ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1075-2008-%D0%BF>

²²⁶ https://menr.gov.ua/files/docs/nakazy/2019/nakaz_130.pdf

Залишається неврегульованим питання щодо результатів оголошеного Урядом 06 березня 2019 року²²⁷ конкурсу на укладення угоди про розподіл вуглеводнів у межах ділянки Дельфін, розташованої на шельфі Чорного моря. Хоча 26 липня 2019 року його переможцем було оголошено компанію Trident Black Sea Inc²²⁸, 27 липня прем'єр-міністр України запропонував «розглянути можливість оголошення нового конкурсу»²²⁹, а 07 серпня компанія Frontera Resources Ukraine LLC звернулася до Окружного адміністративного суду Києва з позовом до Міністерства енергетики та Міжвідомчої комісії з організації укладення та виконання угоди про розподіл продукції, в якому вимагає скасувати результати конкурсу²³⁰.

Стаття 337 Угоди про асоціацію в частині інформування і захисту споживачів від нечесних методів ціноутворення, а також доступу до енергоресурсів для споживачів, зокрема найбільш вразливих верств населення

Щоб захистити споживачів від нечесних методів ціноутворення, з 01 липня 2019 року посилено контроль над обігом пального, зокрема передбачено відображення в Системі електронного адміністрування реалізації нафтопродуктів руху останніх за місцями зберігання, а також запроваджено ліцензування виробництва, зберігання, оптової та роздрібною торгівлі паливом²³¹.

У рамках цієї роботи, впродовж липня 2019 року Міністерством і Міністерством ухвалено низку рішень, спрямованих на реалізацію постанови Уряду № 545²³², якою:

- затверджено Порядок ведення Єдиного державного реєстру суб'єктів господарювання, які отримали ліцензії на право виробництва, зберігання, оптової та роздрібною торгівлі паливом, та місць виробництва, зберігання, оптової та роздрібною торгівлі паливом;
- змінено Порядок ведення Єдиного реєстру акцизних накладних²³³;
- уточнено Порядок ведення Єдиного державного реєстру витратомірів-лічильників і рівнемірів-лічильників рівня пального у резервуарі, передачі облікових даних з них електронними засобами зв'язку²³⁴.

Реалізація ухвалених рішень дозволить зменшити частку «тіньового» ринку пального, функціонування якого призводить до щорічних втрат державного й місцевих бюджетів в обсязі близько 10 млрд грн.

---

²²⁷ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-provedennya-konkursu-na-ukladennya-ugodi-pro-rozpodil-vuglevodniv-yaki-vidobuvatimutsya-u-mezhah-dilyanki-delfin>

²²⁸ <https://www.facebook.com/iponomarev/posts/10157490376545802>

²²⁹ <https://www.facebook.com/volodymyrgroysman/posts/991260841042830>

²³⁰ <https://ua.interfax.com.ua/news/economic/606102.html>

²³¹ <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-viii>

²³² <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-poryadku-vedennya-yedinogo-derzhavnogo-reyestru-subyektiv-gospodaryuvannya-yaki-otrimali-licenzii-na-pravo-virobnictva-zberigannya-optovoyi-m-190619>

²³³ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/114-2016-%D0%BF>

²³⁴ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/891-2017-%D0%BF>

Бізнес-клімат

Окружний Адміністративний суд м. Києва, за судовим позовом одного з учасників ринку електроенергії, якого пов'язують з олігархом І. Коломойським, призупинив з 1 липня дію постанов НКРЕКП щодо тарифів оператора енергомережі "Укренерго". По ланцюгу це призвело до нарощування заборгованості на ринку електричної енергії та фінансовому ринку. Внаслідок цього, виробники електричної енергії, що працюють за «зеленим» тарифом, не отримали повної оплати за вироблену електроенергію в липні.

Регулятор та Кабінет Міністрів України будуть переглядати механізм PSO для зниження ціни на електричну енергію для промислових споживачів. Між тим, завершено корпоратизацію "Укренерго", що співпало із залученням найбільшого кредит від ЄБРР на модернізацію мереж електропередачі.

У липні зафіксовано і ряд позитивних змін, що сприятимуть залученню нових інвесторів. Зокрема, покращено порядок проведення експертизи і відбору інвестиційних проектів під державні гарантії. Кабмін затвердив порядок проведення конкурсу на будівництво генеруючих потужностей і виконання заходів з управління попитом на електроенергію, що сприятиме підвищенню гнучкості енергосистеми та, у перспективі, дасть можливість залучати додаткові інвестиції в "зелену" генерацію.

Серед іншого, Мінекономрозвитку послідовно працює над вдосконаленням Закону про публічні закупівлі: пропонується надати можливість постачальникам виправляти механічні помилки та інші. Міненерго оприлюднило проекти шаблонів звітності та інструкції щодо заповнення видобувними компаніями, таким чином останні розкриватимуть інформацію про своїх кінцевих бенефіціарних власників, ключові результати діяльності та про сплачені податки. Також, НБУ низив облікову ставку до 17%, скасував ліміт на репатріацію дивідендів та підготував концепцію розширення платіжного законодавства, включивши до кола надавачів послуг з електронного розрахунку державні та муніципальні органи влади.

Статті 150, 153 про державні закупівлі (у частині імплементації окремих положень Директив 2014/24/ЄС, 2014/25/ЄС, 89/665/ЄЕС та 92/13/ЄЕС)

Міністерство економічного розвитку і торгівлі України розмістило на сайті для громадського обговорення проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про публічні закупівлі". Цим проектом передбачається ряд вдосконалень, як зокрема: можливість виправлення учасником невідповідності в інформації після розкриття тендерних пропозицій, протягом 24 годин. Також запропоновані нові підходи до оскарження процедур закупівель, які призведуть до зменшення зловживань недобросовісними скаржниками. Ще передбачено можливість замовнику передати проведення своїх закупівель до централізованих закупівельних організацій, що зменшить навантаження на штатних працівників та інше.²³⁵ Слід додати, що цей законопроект вже виносився на голосування ВРУ попереднього скликання, втім не знайшов достатньої підтримки.

Статті 262-264, 267 про надання державної допомоги

Кабінет Міністрів України ухвалив²³⁶ зміни до порядку проведення експертизи і відбору інвестиційних проектів, яким може бути надана державна підтримка у формі державних гарантій. Зокрема, визначено критерії проектів для можливості отримання тої державної допомоги, встановлено термін протягом якого рішення має бути прийняте відповідне рішення та інші деталі. Тепер уточнюється перелік випадків, коли подається негативний висновок державної експертизи, наприклад, коли чиста

---

²³⁵ <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=b194ef5c-824e-498d-9324-690d06c26dc9&title=PovidomlenniaProOpriludnenniaProektuZakonuUkrainiproVnesenniaZminDoZakonuUkrainiproPublichniZakupivliTaDeiakikhInshikhZakonodavchikhAktivUkrainiSchodoVdoskonalenniaPublichnikhZakupivel>

²³⁶ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/647-2019-%D0%BF>

Бізнес-клімат

приведена вартість є негативною, коли внутрішня норма дохідності менша за нормативну ставку дисконту або індекс прибутковості менше ніж 1.

Стаття 337-339 про співробітництво у сфері енергетики (у частині імплементації окремих положень Директив 2012/27/ЄС, 2009/72/ЄС та 2009/73/ЄС)

Актуальним для енергетичного ринку та для всієї енергетичної системи України питання балансування та підвищення її гнучкості, що сприятиме стабільному та ефективному постачанню електричної енергії, а також є гарантією збільшення частки генерації енергії з відновлюваних джерел. Одним з перших кроків до розвитку ринку балансування є затверджений Кабміном порядок проведення конкурсу на будівництво генеруючих потужностей і виконання заходів з управління попитом на електроенергію²³⁷. Дія Порядку поширюється на суб'єктів господарювання, які мають намір:

- побудувати нову генеруючу потужність;
- провести реконструкцію (модернізацію) діючої генеруючої потужності;
- продовжити строк експлуатації енергоблоків атомних електростанцій;
- виконати заходи з управління попитом.

У рамках процесу корпоратизації та анбандлінгу, Міністерство фінансів затвердило створення приватного акціонерного товариства (ПрАТ) «НЕК «Укренерго» своїм наказом від 29.07.2019 р. №321²³⁸. Випуск акцій ПрАТ буде здійснено в передбачені законодавством строки, а їх власником стане держава в особі Мінфіну. Статутний капітал ПрАТ складе 37,1 млрд грн. Майже чи не одразу, ПрАТ «НЕК «Укренерго» підписало кредитну угоду²³⁹ з Європейським банком реконструкції та розвитку на суму 149 млн євро під державні гарантії, ухвалені Міністерством фінансів та НКРЕКП. Позика розрахована на 15 років із пільговим періодом погашення 4,5 роки. Ці кошти компанія планує спрямувати для реалізації проекту «Модернізація мережі електропередачі Укренерго».

Липень відзначився невизначеністю щодо розміру платежів на ринку електричної енергії. Ухвалою Окружного адміністративного суду м. Києва від 27 червня 2019 року заяву АТ «Нікопольський завод феросплавів» про визнання протиправними та скасування постанов Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП) від 07.06.2019 №954 та №955 про встановлення тарифів ДП «НЕК «Укренерго» на послуги з передачі електричної енергії та тарифу на послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління на II півріччя 2019 року було задоволено та призупинено дію вищезазначених постанов.

У зв'язку із призупиненням дії вищезазначених постанов ДП «НЕК «Укренерго» не зміг виконувати всі функції, які покладені на нього в результаті запровадження нової моделі ринку електроенергії у липні, що спричинило негативний вплив на розрахунки з виробниками електроенергії за «зеленим» тарифом. Так, ПрАТ «НЕК «Укренерго» сплатило 454 млн. грн. ДП «Гарантований покупець» для компенсації витрат на купівлю електричної енергії у виробників, що працюють за «зеленим» тарифом. Це становить близько 30% від загальної прогнозованої суми боргу за липень 2019 р. – 1,58 млрд грн. В свою чергу ДП «Гарантований покупець» перерахував авансових платежів у липні 2019 року на загальну суму 1,5 млрд грн., що становить близько 50% від всієї суми компенсацій за фактичне виробництво відновлюваної електроенергії.

Для вирішення ситуації, НКРЕКП своєю Постановою від 12.07.2019 №1411 встановила новий тариф на передачу електричної енергії магістральними та міждержавними мережами НЕК «Укренерго» з 1 серпня 2019 року. Останню постанову також було оскаржено Нікопольським заводом феросплавів, однак цього разу 30.07.2019 року Окружний адміністративний Суд міста Києва відмовив Нікопольському заводу феросплавів у задоволенні клопотання про призупинення дії Постанови НКРЕКП від 12.07.2019 №1411 через відсутність підстави стверджувати про очевидну протиправність

²³⁷ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-poryadku-provedennya-konkursu-na-budivnictvo-generuyuchoyi-potuzhnosti-t100719>

²³⁸ <https://www.minfin.gov.ua/news/view/minfin-zavershyv-ptses-stvorennia-prat-ukrenerho?category=novini-ta-media>

²³⁹ https://ua.energy/1/ukrenergo_ebrd_grid_modernization/

Бізнес-клімат

ззначеного рішення суб'єкта владних повноважень та порушення прав або інтересів заявника таким рішенням.

Стаття 378-379 щодо створення сприятливих умов для ведення бізнесу

Правління Національного банку знизило облікову ставку до 17% річних з 19 липня 2019 року²⁴⁰. Наступні перегляди облікової ставки відбудуться на засіданнях Нацбанку у вересні, жовтні та грудні 2019 року.

НБУ розпочинає роботу по оновленню законодавства для стимулювання розвитку платіжного ринку України та його гармонізації із європейським ринком - оприлюднено відповідну Концепцію розвитку²⁴¹. Відповідно до неї, планується розширити перелік надавачів послуг небанківськими фінансовими установами, установами електронних грошей, а також державними органами та органами місцевого регулювання. Також з 10 липня 2019 року НБУ скасував усі обмеження на репатріацію дивідендів для покращення інвестиційного клімату, як це було передбачено дорожньою картою з валютної лібералізації²⁴². Раніше був встановлений ліміт на перерахування дивідендів за кордон або на рахунки нерезидентів в Україні для бізнесу з іноземним капіталом в розмірі 12 млн євро на місце для однієї юридичної особи.

Для пришвидшення економічного розвитку, посилення конкурентоспроможності України та зміцненню акценту з дешевої робочої сили до виробництва високих технологій та їх впровадження Кабінет Міністрів України схвалив²⁴³ своїм Розпорядженням від 10.07.2019 № 526-р Стратегію розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року.

У продовження теми інновацій 11 липня Прем'єр-міністр України В. Гройсман та Міністр фінансів України О. Маркарова дали старт операційній діяльності Українського Фонду Стартапів, який забезпечуватиме грантове фінансування компаній з інноваційним продуктом на ранній стадії розвитку²⁴⁴. Статутний капітал Фонду сформований за рахунок державного бюджету і становить 390 млн грн. Розмір гранту для одного проекту може досягати \$75 000.

Стаття 277 про Регулятора (положення Директив 2009/72/ЄС та 2009/73/ЄС в частинах про регулюючий орган)

Залишається гострою ситуації із необхідністю визначення статусу НКРЕКП з 01.01.2020 у зв'язку із Рішенням Конституційного Суду України.

За результатами місяця роботи нового ринку електричної енергії зросла ціна на електричну енергію для промислових споживачів. Наразі НКРЕКП проводиться робота по напрацюванню варіантів рішень по врегулюванню такої ситуації. Одним з рішень розглядається внесення змін до механізму PSO, затвердженого постановою КМУ від 05.06.2019 №483²⁴⁵. Пропозиції Комісії будуть надіслані до Кабінету Міністрів України та Міненерговугілля.

Статті 381, 382 щодо прозорості видобувного сектору

Міністерство енергетики та вугільної промисловості, як відповідальний орган влади за впровадження в Україні ініціативи прозорості видобувних галузей (ІПВГ), оприлюднило проекти шаблонів звітності та інструкції щодо заповнення²⁴⁶, а саме:

- про отримані платежі²⁴⁷;

---

²⁴⁰ <https://bank.gov.ua/news/all/rishennya-oblikova-stavka-2019-07-18>

²⁴¹ <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=99904490>

²⁴² https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=98763614&cat_id=55838

²⁴³ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-shvalennya-strategiyi-rozvitku-sferi-innovacijnovi-diynosti-na-period-do-2030-roku>

²⁴⁴ <https://www.minfin.gov.ua/news/view/ukrainskyi-fond-startapiv-ofitsiino-rozpochav-robotu?category=novini-ta-media&subcategory=vs-novini>

²⁴⁵ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/483-2019-n>

²⁴⁶ http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?art_id=245386795&cat_id=245015876

²⁴⁷ http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?art_id=245386822&cat_id=245015876

Бізнес-клімат

- платежі на користь держави²⁴⁸;
- та консолідованого звіту²⁴⁹.

Згідно з ними, видобувні компанії розкриватимуть інформацію про своїх кінцевих бенефіціарних власників, ключові результати діяльності та про сплачені податки. Зокрема передбачено звітування за такими показниками як

- загальна інформація про компанію - починаючи від реєстраційних даних включно з кінцевими бенефіціарними власниками, закінчуючи структурою задіяних працівників за віковим, гендерним та керівним розподілом;
- обсяги видобутку в розрізі корисних копалин та окремих родовищ, включно з реалізованими обсягами та витратами на транспортування;
- сплата податків в розрізі видів податків (наприклад, рента, екологічний збір, тощо) та отримувачів платежів; а також інших показників передбачених міжнародним стандартом ІПВГ.

Проектом передбачено подання звітності до 1 вересня цього року, втім є сумніви, що 100% видобувних компаній розкриють вчасно та чи взагалі розкриють інформацію до кінця 2019 року. Це зумовлено тим, що форми звітності ще мають бути погоджені багатосторонньою групою з імплементації ІПВГ, а потім ухвалені відповідним рішенням Кабміну. В першому випадку, склад групи ще не затверджено: відповідні документи знаходяться на погодженні в Державній регуляторній службі. Щодо другого, склад уряду буде змінено внаслідок позачергових виборів до ВРУ. Зважаючи на це, оптимістично було б очікувати затверджені форми звітності не раніше жовтня та подачі відповідних звітів компаній до кінця осені.

---

²⁴⁸ http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?art_id=245386849&cat_id=245015876

²⁴⁹ http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?art_id=245386876&cat_id=245015876

Методологія

ДОДАТОК 1

Перелік статей Угоди про Асоціацію та директив, щодо яких здійснюється моніторинг

Група «**Електроенергетика та ядерна безпека**» проводить моніторинг та оцінку тем «електроенергія», «атомна енергетика», «вугілля» та «подолання наслідків Чорнобильської катастрофи». Це, зокрема, наступні Директиви:

- Ст.269, Глава 11, Розділ IV, Директива 2009/72/ЄС (в частині ринку)
- Ст.270, Глава 11, Розділ IV, Регламент 714/2009/ЄС
- Ст.271, Глава 11, Розділ IV, Регламент 714/2009/ЄС
- Ст. 273, Глава 11, Розділ IV, Регламент 714/2009/ЄС, Директива 2009/72/ЄС
- Ст. 274, Глава 11, Розділ IV, Регламент 714/2009/ЄС, Директива 2009/72/ЄС
- Ст.305, Глава 14, Розділ IV, Директива 2009/72/ЄС, Директива 2005/89/ЄС
- Ст.338, Глава 1, Розділ V
Договори про співпрацю з МФО
- Ст.339, Глава 1, Розділ V, Вугільний ринок
- Ст.342, Глава 1, Розділ V, Співпраця в атомній сфері, Директива Ради 2014/87, Директива Ради 2013/59/Євратом, Директива Ради 2006/117/Євратом
- Ст.342, Глава 1, Розділ V, Співпраця в атомній сфері
Директива Європейського Парламенту і Ради 2005/89/ЄС від 18 січня 2006 року щодо заходів забезпечення надійності постачання електроенергії та інвестування в інфраструктуру.

Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 1227/2011 від 25 жовтня 2011 року про добросесність та прозорість на гуртовому ринку електроенергії.

Регламент Комісії (ЄС) № 838/2010 від 23 вересня 2010 року про настанови, що стосуються механізму компенсації операторам систем транскордонних передач електроенергії та спільного нормативного підходу до плати за передачу електроенергії.

Регламент Комісії (ЄС) № 543/2013 від 14 червня 2013 року про надання та оприлюднення даних на ринках електроенергії та про внесення змін і доповнень до додатка I до Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 714/2009.

Регламент Комісії (ЄС) № 2016/1388 від 17 серпня 2016 року про встановлення мережевого кодексу приєднання електроустановок до мереж.

Регламент Комісії (ЄС) № 2016/631 від 14 квітня 2016 року про встановлення мережевого кодексу вимог до приєднання генераторів до мережі.

Регламент Комісії (ЄС) № 2016/1447 від 26 серпня 2016 року про встановлення мережевого кодексу вимог до приєднання до мережі систем постійного струму високої напруги і приєднаних на постійному струмі модулів енергоцентру.

Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2016/1952 від 26 жовтня 2016 року про європейську статистику цін на природний газ та електроенергію та про скасування Директиви 2008/92/ЄС.

Директива Ради 2013/59/Євратом від 5 грудня 2013 року про встановлення основних норм безпеки для захисту від загроз, зумовлених впливом іонізуючого випромінювання, і скасування директив 89/618/Євратом, 90/641/Євратом, 96/29/Євратом, 97/43/Євратом і 2003/122/Євратом. Графік: положення Директиви необхідно імплементувати протягом 4 років після набуття чинності цією Угодою.

Методологія

Директива Ради 2006/117/Євратом від 20 листопада 2006 року про нагляд та контроль за перевезеннями радіоактивних відходів та відпрацьованого палива. Графік: положення Директиви необхідно імплементувати протягом 2 років після набуття чинності цією Угодою.

Директива Ради 2009/71/Євратом від 25 червня 2009 року про встановлення рамок Співтовариства для ядерної безпеки ядерних установок. Графік: положення Директиви необхідно імплементувати протягом 3 років після набуття чинності цією Угодою.

Директива Ради 2014/87/Євратом від 8 липня 2014 року про внесення змін і доповнень до Директиви 2009/71/Євратом про встановлення рамок Співтовариства для ядерної безпеки ядерних установок. Графік: положення Директиви необхідно імплементувати протягом 3 років після набуття чинності цією Угодою.

Директива Ради 2011/70/Євратом від 19 липня 2011 року про встановлення рамок Співтовариства для відповідального та безпечного поводження з відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами. Графік: положення Директиви необхідно імплементувати протягом 3 років після набуття чинності цією Угодою.

Група **«Газ»** проводить моніторинг та оцінку тем «газ», зокрема, імплементацию наступних положень:
Статті 338, 341, Додаток XXVII-В (частина 1), Директива 2009/73/ЄС (в частині ринку)
Додаток XXVII-В (частина 2), Директива 94/22/ЄС + статті 279-280 (доступ та здійснення діяльності з розвідки та видобування газу)
Статті 338, 341, Додаток XXVII-В (частина 1), Регламент (ЄС) № 715/2009, Регламент Комісії (ЄС) № 2017/460 + Додаток XXVII-В (частина 2), Регламент Комісії (ЄС) № 312/2014
Статті 338, 341, Додаток XXVII-В (частина 1), Директива 2004/67/ЄС + Додаток XXVI (дія "Механізму раннього попередження"), статті 275 (несанкціонований відбір), 276 (збої у постачанні), 309 та 314 (вирішення спорів)
Глава 11 "Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями" - зокрема статті 269 (ціни на внутрішньому ринку), 270 (заборона подвійного ціноутворення), 271 (режими імпорту-експорту), 272 (режим транзиту) і 273-274 (транспортування, доступ до інфраструктури) + Додаток XXVII-В (частина 1), Регламент Комісії (ЄС) № 2015/703, Регламент Комісії (ЄС) № 2017/459

Група **«Енергоефективність та соціальні питання»** проводить моніторинг та оцінку імплементации наступних Директив:

Директива 2012/27/ЄС
Директива 2010/31/ЄС (із делегованим регламентом № 244/2012)
Регламент №2017/1369 (із делегованими регламентами № 518/2014, № 2017/254, № 1060/2010, № 65/2014, № 626/2011, № 874/2012, № 1059/2010, № 392/2012, № 1061/2010, № 665/2013, № 812/2013, № 811/2013, № 1062/2010, № 2015/1094, № 2015/1186, № 2015/1187 та Директивою 96/60/ЄС) Директива 2009/125/ЄС (із імплементацийними регламентами № 2016/2282, № 2016/2281, № 2015/1189, № 2015/1188, № 2015/1185, № 2015/1095, № 1253/2014, № 548/2014, № 66/2014, № 813/2013, № 814/2013, № 666/2013, № 617/2013, № 932/2012, № 622/2012, № 641/2009, № 547/2012, № 206/2012, № 327/2011, № 1016/2010, № 1015/2010, № 2015/1428, № 245/2009, № 1194/2012, № 244/2009, № 859/2009, № 347/2010, № 643/2009, № 642/2009, № 4/2014, № 640/2009, № 278/2009, № 107/2009, № 1275/2008, № 643/2009 та Директивою Ради 92/42/ЄЕС
Директива 2009/72/ЄС (в частині соціальних питань)
Директива 2009/73/ЄС (в частині соціальних питань)
Статті 338, 341 Угоди про асоціацію

Група **«Довкілля та відновлювальні джерела енергії»** проводить моніторинг та оцінку імплементации наступних Директив:

Методологія

Стаття 363, Директива 2011/92/ЄС)
Стаття 363, Директива 2001/42/ЄС
Стаття 363, Директива 2003/4/ЄС
Стаття 363, Директива 2003/35/ЄС
Директиви 85/337/ЄЕС та 96/61/ЄС
Стаття 363, Директива 2008/50/ЄС
Стаття 363, Директива 1999/32/ЄС
Стаття 363, Директива 2009/147/ЄС
Стаття 363, Директива 2010/75/ЄС
Стаття 338, Директива 2009/28/ЄС

Група «**Нафта**» проводить моніторинг та оцінку імплементації наступних Директив:

Директива 2009/119/ЄС
Директива 94/22/ЄС
Директива 98/70/ЄС
Стаття 274 Глави 11 Угоди про асоціацію (Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями)
Стаття 275 Глави 11 Угоди про асоціацію (Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями)
Стаття 276 Глави 11 Угоди про асоціацію (Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями)
Стаття 279 Глави 11 Угоди про асоціацію (Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями)
Стаття 280 Глави 11 Угоди про асоціацію (Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями)
Стаття 337 Угоди про асоціацію
Стаття 338 Угоди про асоціацію
Стаття 339 Угоди про асоціацію
Стаття 363, Директива 94/63/ЄС

Група «**Бізнес клімат**» проводить моніторинг та оцінку імплементації наступних Директив:

Стаття 27, Глава 1, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 28, Глава 1, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 29, Глава 1, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 88, Глава 6, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 93, Глава 6, Розділ IV Угоди про асоціацію
Статті 97-102, Глава 6 Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 104, Глава 6, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 105, Глава 6, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 107, Глава 6, Розділ IV Угоди про асоціацію
Статті 144-147, Глава 7, Розділ IV Угоди про асоціацію
Глава 8, Розділ IV Угоди про асоціацію та Директива 2014/25/ЄС
Стаття 255, Глава 10, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 256, Глава 10, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 258, Глава 10, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 263, Глава 10, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 267, Глава 10, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 277, Глава 11, Розділ IV Угоди про асоціацію та Директиви 2009/72/ЄС і 2009/73/ЄС (в частинах про Регуляторний орган)
Статті 355-359, Глава 5, Розділ V Угоди про асоціацію та Директива 2008/92/ЄС
Стаття 379, Глава 10, Розділ V Угоди про асоціацію

ДОДАТОК 2

Глосарій (стислий опис) актів законодавства ЄС, щодо яких здійснюється моніторинг

Група «Газ»

Директива 2009/73/ЄС про спільні правила внутрішнього ринку природного газу, що замінює Директиву 2003/55/ЄС

Директива спрямована на запровадження спільних правил для передачі, розподілу, постачання та зберігання природного газу. Вона стосується природного газу, скрапленого природного газу (СПГ), біогазу та газу з біомаси. Правила функціонування сектора спрямовані на розвиток конкурентного, безпечного й екологічно стійкого ринку. Обов'язковою є вимога щодо відокремлення операторів системи транспортування (TSO) від функцій з його постачання в рамках вертикально-інтегрованих підприємств. Країни-члени ЄС повинні забезпечити, щоб усі споживачі мали право вибрати постачальника газу і могли його легко змінити протягом щонайдовше 3-х тижнів. Водночас, країни-члени ЄС можуть накладати на постачальників, що продають газ домогосподарствам (населенню), зобов'язання у питаннях безпеки і надійності постачань, регулярності та якості послуг, цін, охорони навколишнього середовища та енергоефективності.

Регламент 715/2009 про умови доступу до мереж транспортування природного газу, що замінює Регламент 1775/2005

Регламент встановлює єдині механізми правил доступу до газотранспортних систем, LNG-терміналів та сховищ, беручи до уваги спеціальні характеристики національних і регіональних ринків. Документ прописує процедуру сертифікації оператора системи транспортування, а також розробки, узгодження, імплементації мережевих кодексів (за участі Європейської мережі операторів транспортування газу ENTSOG). Ключова мета – забезпечити для всіх учасників ринку газу вільний та недискримінаційний доступ до відповідних об'єктів інфраструктури та їх потужностей.

Директива 2004/67/ЄС про здійснення заходів для забезпечення безпеки постачання природного газу

Директива вимагає провадити загальну, прозору і недискримінаційну політику із безпеки постачання, сумісну з вимогами конкурентного ринку, а також визначити ролі та обов'язки учасників ринку (у тому числі в надзвичайних ситуаціях). Уряд має визначити мінімальні стандарти безпеки постачання газу, яких повинні дотримуватися гравці ринку, підготувати і оновлювати план надзвичайних заходів, визначити категорію "вразливих споживачів" та забезпечити їм належний рівень захисту, налагодити взаємодію з Єврокомісією та іншими зацікавленими сторонами.

Регламент Комісії (ЄС) № 2015/703 про встановлення мережевого кодексу правил інтероперабельності та обміну даними

Кодекс забезпечує необхідну гармонізацію договорів про сполучення транскордонних газопроводів (interconnection agreements), принципів вимірювання кількісних та якісних характеристик газу, а також обміну інформацією між операторами суміжних систем. Узгоджені правила роботи газотранспортних систем застосовуються в усіх точках міжсистемних з'єднань та стосуються, серед іншого, правил щодо контролю потоків газу, метрінгу та алокації.

Регламент Комісії (ЄС) № 2017/459 про встановлення мережевого кодексу механізмів розподілу потужності в газотранспортних системах та про скасування Регламенту (ЄС) № 984/2013

Глосарій

Кодекс встановлює механізми розподілу потужності в газотранспортних системах, у тому числі для існуючої (технічної, вільної, об'єднаної) та додаткової потужності. Регламент визначає, як оператори суміжних систем мають співпрацювати для максимального використання потужностей, враховуючи загальні комерційні та технічні правила. Ці вимоги застосовуються в усіх точках міжсистемних з'єднань та можуть застосовуватись до точок входу/виходу з третіми країнами. Також вводяться нові вимоги щодо пропонування переривчастої потужності, правила та алгоритми проведення аукціонів для різних продуктів.

Регламент Комісії (ЄС) № 2017/460 про встановлення мережевого кодексу гармонізованих структур тарифу на транспортування газу

Кодекс визначає правила щодо застосування методології референтних цін, пов'язані з цим вимоги щодо консультацій та публікації, а також розрахунку цін резервування стандартних продуктів потужності. Серед іншого, він включає базову тарифну методичку – зважену на дистанцію і потужність (capacity weighted distance, CWD) вартість транспортування для кожної точки входу/виходу, які згруповані у кластери. Такий підхід має сприяти тарифам та методологіям, що використовуються для їх обчислення, які є прозорими, недискримінаційними, стимулюють торгівлю та конкуренцію, відображають фактичні понесені витрати, уникають перехресних субсидій, надають стимули для інвестицій.

Регламент Комісії (ЄС) № 312/2014 про встановлення мережевого кодексу балансування газу в газотранспортних системах

Кодекс встановлює правила балансування, включаючи процедури номінації, збори за небаланси, механізми розрахунків на денній основі, положення про операційне балансування. Основними елементами кодексу є впровадження: добового балансування та надання необхідної інформації, механізму торгівельних сповіщень, ринкових механізмів балансування та використання короткострокових стандартизованих продуктів, принципу нейтральності оператора ГТС щодо послуг балансування.

Директива 94/22/ЄС про умови надання і використання дозволів на пошуки, розвідування і видобування вуглеводнів

Набір загальних правил вводиться з метою забезпечення недискримінаційного доступу до розвідки, дослідження і видобутку вуглеводневої сировини. Ці об'єктивні та прозорі правила допомагають зміцнити інтеграцію внутрішнього ринку, сприяти більшій конкуренції в ньому і підвищити безпеку поставок. Директива передбачає запровадження правил, які забезпечуватимуть:

- рівні умови для отримання дозволів на пошук, розвідування та видобуток вуглеводнів всім організаціям, які мають у своєму розпорядженні необхідні ресурси;
- надання зазначених дозволів на підставі об'єктивних, опублікованих критеріїв;
- завчасне доведення до відома всіх організацій, які беруть участь у встановлених процедурах, усієї необхідної інформації.

Група «Електроенергетика та ядерна безпека»

Директива Ради 2014/87/Євратом, яка вносить зміни до Директив 2009/71/Євратом, що встановлює основи з ядерної безпеки ядерних установок.

Глосарій

(Далі опис завдань Директив 2009/71 вже зі змінами внесеними Директивою 2014/87/)

Завданням Директиви є встановлення основ Співтовариства по підтримці і подальшому зміцненню ядерної безпеки та її регулювання, а також прийняття необхідних заходів для того, щоб держави-члени ЄС затвердили відповідні національні положення з метою забезпечення підвищеного рівня безпеки населення і працівників від небезпечного впливу іонізуючих випромінювань, джерелом яких є ядерні установки. Директива застосовується до будь-якої ядерної установки для мирних цілей, що підлягає ліцензуванню.

Директива Ради 2013/59/Євратом щодо основних норми безпеки для захисту від небезпеки, яка виникає від іонізуючої радіації.

Директива запроваджує єдині основні норми безпеки для захисту здоров'я осіб, які піддаються впливу професійного опромінення, опромінення у медичних цілях, а також опромінення населення, і направлена проти небезпек, пов'язаних з іонізуючим випромінюванням. Директива стосується будь-якої ситуації планового, існуючого або надзвичайного опромінення, що пов'язане з ризиком впливу іонізуючої радіації. Зокрема, Директива стосується виробництва, виготовлення, переробки, обробки, утилізації, використання, накопичування, зберігання, перевезення, імпорту, та експорту із Співтовариства радіоактивних матеріалів; виробництва та експлуатації електроустаткування, яке випромінює іонізуючу радіацію; людської діяльності, що передбачає наявність природних джерел радіації, які призводять до значного підвищення опромінення працівників або населення; впливу внутрішнього опромінення на працівників або населення, зовнішнього випромінювання від будівельних матеріалів, а також випадків довгострокового опромінювання, спричинене наслідками надзвичайних ситуацій або людської діяльності; готовності та планування заходів по реагуванню і керуванню ситуаціями надзвичайного опромінення з метою захисту здоров'я населення або працівників.

Директива 2009/72/ЄС щодо загальних правил для внутрішнього ринку електроенергії та така, що скасовує Директиву 2003/54/ЄС

Директива запроваджує єдині правила для генерації, передачі, розподілу та постачання електроенергії. Вона також встановлює зобов'язання щодо універсального обслуговування і прав споживачів, а також уточнює вимоги щодо конкуренції. Відкритий внутрішній ринок дозволяє усім громадянам вільно обирати своїх постачальників, а усім постачальникам вільно здійснювати постачання своїм клієнтам (свобода переміщення товарів, свобода заснування та свобода надання послуг). У той же час Директива містить більш посилені вимоги щодо відокремлення операторів системи передачі (TSO) в рамках вертикально-інтегрованих підприємств; додано положення щодо захисту прав споживачів; посилено та деталізовано функції та повноваження органів регулювання.

Регламент 714/2009/ЄС про умови доступу до мережі транскордонного обміну електричною енергією та скасовує Регламент 1228/2003

Регламент спрямований на встановлення правил для транскордонних обмінів електроенергією з метою підвищення конкуренції та гармонізації на внутрішньому ринку електроенергії. У порівнянні з попереднім Регламентом 1228/2003, Регламент містить додаткові положення щодо сертифікації оператора системи передачі (TSO), запровадження мережевих кодексів, оприлюднення інформації системним оператором. Він також визначає, що Європейська мережа операторів систем передачі електроенергії (ENTSO) відповідає за управління системою передачі електроенергії для забезпечення можливості торгівлі і постачання електроенергії через кордони в межах ЄС.

Директива 2005/89/ЄС щодо заходів із забезпечення безпеки постачання електроенергії та інвестицій в інфраструктуру

Директива встановлює заходи, які покликані забезпечити безпеку постачання електроенергії, що гарантуватиме належне функціонування внутрішнього ринку електроенергії ЄС, адекватний рівень

Глосарій

взаємозв'язку (interconnection) між країнами-членами, достатній рівень потужності генерації та баланс між постачанням та споживанням. Країни-члени ЄС повинні визначити загальні, прозорі, недискримінаційні політики з безпеки постачання електроенергії, що відповідають вимогам конкурентного ринку електроенергії. Вони повинні визначити та опублікувати ролі та відповідальності відповідальних органів влади та різних учасників ринку. Вживаючи ці заходи, країни-члени повинні гарантувати безперервність постачання електроенергії, вивчати можливості для транскордонної співпраці в частині безпеки постачання, знизити довгострокові ефекти від зростаючого попиту, забезпечувати диверсифікацію в генерації електроенергії, просувати енергоефективність та використання нових технологій, забезпечити постійне оновлення мереж.

Директива № 96/29/Євратом щодо основ стандартів безпеки для захисту здоров'я робітників та громадян в цілому від загрози, що виникає від іонізуючого випромінювання

Завданням Директиви є встановити єдині базові стандарти безпеки, щоб захистити здоров'я працівників та громадян в цілому від загрози іонізуючого випромінювання. Директива має застосовуватись у всіх випадках, які передбачають ризик від такого випромінювання, що виходить від штучного джерела, або від природного джерела у випадках, коли природні радіонукліди оцінюються з точки зору їх радіоактивності, поділу тощо. Директива також застосовується у роботі, яка пов'язана з наявністю природних джерел випромінювання і призводить до суттєвого зростання опромінення робітників або окремих громадян.

Директива 2006/117/Євратом щодо нагляду і контролю за перевезенням радіоактивних відходів і відпрацьованого ядерного палива

Директива дозволяє перевозити використане паливо між країнами ЄС для переробки, вимагає попередній дозвіл для переміщення радіоактивних відходів та відпрацьованого ядерного палива між кордонами, якщо це паливо відправляється з, через територію або до однієї з країн ЄС. Директива також передбачає, що поставки радіоактивних речовин мають бути повернуті в країну їх походження.

Директива 2003/122/Євратом щодо стандартів безпеки для захисту від радіації

Директива запроваджує більш жорсткі правила у роботі з «закритими радіоактивними джерелами», а також гармонізує підхід до цього питання на загальноєвропейському рівні. «Закритими радіоактивними джерелами» є невеликі обсяги радіоактивних матеріалів, які є постійно запечатані в капсулі, або зв'язані з нерадіоактивними матеріалами тощо (можуть використовуватись у медицині, наукових дослідженнях). Директива визначає правила для тих, хто зберігає такі матеріали, а також вимагає від країн-членів перелік конкретних кроків для поводження з ними.

Регламент (ЄС) 2019/943 Європейського Парламенту та Ради від 5 червня 2019 року про внутрішній ринок електроенергії регулює питання внутрішнього ринку електроенергії на основі 4-го Європейського о пакету «Чиста енергія для всіх».

Існуючий дизайн ринку електроенергії заснований на принципі «Третього енергетичного пакету», прийнятого в 2009 році. В результаті цього правила ринку були вдосконалені законодавством проти зловживання на ринку та імплементуючим законодавством, стосовно торгівлі електроенергією та правилами експлуатації мереж. Цей регламент прийнятий для адаптації існуючих ринкових до нових ринкових реалій, що дозволяють (або вимагають) вільно передавати електричну енергію туди, де вона є найбільш потрібною. Енергія передається із врахуванням цінових сигналів, а можливості споживачів розширюються, і вони можуть отримати максимальну вигоду від транскордонної торгівлі та конкуренції. Все це надає вірних сигналів та стимулів для залучення необхідних інвестицій для декарбонізації європейської енергетичної системи. Регламент також визначає умови доступу до ринку для ВДЕ, їх взаємодію з системами накопичення і зберігання електроенергії, а також деталізує механізм управління попиту для потреб балансування.

Глосарій

Директива (ЄС) 2019/944 Європейського Парламенту та Ради від 5 червня 2019 року про загальні правила внутрішнього ринку, спрямовані на вдосконалення регуляторної бази ЄС, що регулює внутрішній ринок електроенергії, спрямована на усунення існуючих перешкод на шляху до впровадження внутрішнього ринку електроенергії та подолання поточних проблем роздроблених національних ринків, які все ще часто характеризуються високим ступенем регуляторних втручань.

Директива (ЄС) 2019/944 щодо загальних правил внутрішнього ринку електроенергії є частиною всеохоплюючого оновлення рамкової політики з енергетики ЄС з метою сприяння переходу від викопного палива до чистої енергії та виконання зобов'язань ЄС щодо зменшення викидів парникового газу згідно з Паризькою угодою. Крім вирішення нових викликів, ця Директива спрямована на усунення існуючих перешкод на шляху до створення внутрішнього ринку електроенергії ЄС. Вдосконалена регуляторна база повинна сприяти подоланню поточних проблем роздроблених національних ринків, які все ще часто визначаються високим ступенем регуляторних втручань. Такі втручання призвели до перешкод на шляху постачання електроенергії на рівних умовах, а також до більших витрат порівняно з рішеннями, заснованими на транскордонному співробітництві та ринкових принципах.

Регламент (ЄС) 2019/941 Європейського Парламенту та Ради від 5 червня 2019 року щодо готовності до ризиків в електроенергетичному секторі має на меті забезпечення того, щоб усі держави-члени створили відповідні інструменти для запобігання, підготовки та управління кризовими ситуаціями з електроенергетиці .

Один з документів «зимового» енергетичного пакета 2016 року. Регламент замінює директиву 2005/89 / ЄС 18.01.2006 і встановлює правила запобігання та подолання кризи в енергосистемі на випадок стихійного лиха, наприклад, екстремальних погодних умов, перебоїв поставок палива або кібератак. Для підвищення надійності європейської електроенергетичної системи кожна країна зобов'язана підготувати План дій в аварійній ситуації для забезпечення готовності рішення непередбачених проблем в тісній співпраці з сусідніми країнами.

Регламент (ЄС) 2019/942 Європейського Парламенту та Ради від 5 червня 2019 року про створення Агентства Європейського Союзу з питань співробітництва енергетичних регуляторів. Для більш ефективного нагляду за інтегрованим ринком та транскордонною інфраструктурою агентство має мати більше повноважень.

Відповідно до Регламенту (ЄС) 2019/942 Європейського Парламенту та Ради від 5 червня 2019 року про створення Агенції Європейського Союзу з питань співробітництва енергетичних регуляторів (другий Регламент ACER), метою ACER є надання допомоги регулюючим органам згаданим у статті 57 Директиви (ЄС) 2019/944 та статті 39 Директиви 2009/73 / ЄС під час виконання на рівні Союзу регуляторних завдань, що виконуються в державах-членах, та, за необхідності, координувати свої дії та здійснювати посередництво і врегулювати між ними розбіжності. Завдання ACER також включають сприяння створенню високоякісних загальних регуляторних та наглядових практик, таким чином сприяючи послідовному, ефективному та ефективному застосуванню законодавства Європейського Союзу для досягнення кліматичних та енергетичних цілей Союзу. Другий Регламент ACER чітко визначає, що ACER діє в інтересах Європейського Союзу та приймає самостійні рішення, незалежно від приватних та корпоративних інтересів.

Група «Енергоефективність та соціальні питання»

Директива 2010/30/ЄС про вказування за допомогою маркування та стандартної інформації про товар обсягів споживання та інших ресурсів енергоспоживчими продуктами

Директива регламентує маркування електричних продуктів та надання споживачам інформації щодо споживання ними енергії. Вона застосовується до продуктів, які можуть мати прямий або опосередкований вплив на споживання енергії та інших ресурсів під час використання. При розміщенні на ринку продуктів, постачальники забезпечують, щоб вони мали етикетку, що містить інформацію про його споживання електричної енергії або інших видів енергії. Постачальники повинні також надавати

Глосарій

технічну документацію, включаючи: загальний опис продукту, результати проектних розрахунків, протоколи випробувань, довідку, що дозволяє ідентифікувати аналогічні моделі. Технічна документація повинна бути доступна протягом п'яти років. Постачальники повинні надавати дистриб'юторам позначки та інформацію про продукти безкоштовно, а останні повинні розміщувати етикетки таким чином, що їх було чітко видно.

Директива 2010/31/ЄС щодо енергетичної ефективності будівель

Директива спрямована на підвищення енергетичної ефективності будівель в ЄС з урахуванням різних кліматичних і місцевих умов. Вона встановлює мінімальні вимоги, загальну методологію й охоплює енергію, що використовується для опалення, гарячого водопостачання, охолодження, вентиляції та освітлення. Національні органи влади повинні встановити обґрунтовані мінімальні вимоги до енергетичної ефективності, які повинні переглядатися щонайдовше кожні 5 років. Вони також ведуть систему сертифікації ефективності використання енергії. Сертифікати надають інформацію для потенційних покупців або орендарів щодо споживання енергії приміщеннями, а також рекомендації щодо його раціонального зменшення.

Директива 2012/27/ЄС про енергоефективність, яка змінює Директиви 2009/125/ЄС та 2010/30/EU і скасовує Директиви 2004/8/ЄС та 2006/32/ЄС

Директива встановлює набір обов'язкових заходів, що мають допомогти ЄС досягти цільового рівня енергоефективності у 20% до 2020 року. Серед таких заходів:

- щорічна економія енергії у 1,5% за рахунок реалізації операторами розподільчих мереж, постачальниками заходів з підвищення енергоефективності;
- підвищення ефективності систем опалення, установка вікон з подвійним склінням або ізоляція дахів;
- придбання бюджетними органами енергоефективних будівель, продуктів і послуг;
- щорічне здійснення бюджетними органами енергомодернізації щонайменше 3% площі будівель, якими вони володіють або які займають;
- розширення прав і можливостей споживачів у сфері енергоменеджменту, що включає в себе легкий і безоплатний доступ до даних про фактичне споживання за рахунок індивідуального обліку;
- національні стимули для малих і середніх підприємств пройти енергоаудит, обов'язковий для великих компаній;
- моніторинг рівня ефективності нових потужностей з виробництва енергії.

Група «Довкілля та відновлювальні джерела енергії»

Директива 2011/92/ЄС про оцінку впливу окремих державних і приватних проектів на навколишнє середовище (кодифікація)

Директивою впроваджується важливий інструмент екологічної політики – оцінка впливу на довкілля. Основне завдання – забезпечити, щоб проекти, які можуть мати значні наслідки для довкілля (внаслідок, зокрема, їх природи, розміру чи місця розміщення), були об'єктом згоди на розробку (дозволу) та об'єктом оцінки їх наслідків для довкілля. Директива містить два переліки проектів, які є об'єктами оцінки впливу на довкілля (від атомних електростанцій, газопроводів тощо до великих свиноферм). Важливим елементом є жорсткі вимоги щодо гласності, у тому числі щодо участі громадськості у процесі оцінки впливу на довкілля.

Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище

Директивою впроваджується важливий інструмент екологічної політики – стратегічна екологічна оцінка. Для певних державних планів та програм під час їх підготовки повинна проводитись оцінка впливу їх реалізації на довкілля. Така оцінка включає розробку звіту про стратегічну екологічну оцінку

Глосарій

(з детальною інформацією щодо можливого значного впливу на довкілля та доцільних альтернативних варіантів), а також проведення консультацій з зацікавленими державними органами та громадськістю. У випадку ймовірного транскордонного впливу, повинна проводитись транскордонна оцінка та консультації.

Директива 2003/4/ЄС про доступ громадськості до екологічної інформації та про скасування Директиви №90/313/ЄЕС

Директива забезпечує імплементацію тих положень Оргуської конвенції, що стосуються доступу громадськості до екологічної інформації. Громадянам має бути гарантовано доступ до екологічної інформації, якою володіють органи державної влади, – як на вимогу, так і через активне її поширення. Інформація на запит повинна надаватись принаймні через місяць від дня звернення. В наданні інформації можна відмовити, якщо запит є нераціональним, надто загальним, стосується ще не завершеного документу, або стосується внутрішньої комунікації.

Директива 2003/35/ЄС про забезпечення участі громадськості у підготовці окремих планів та програм, що стосуються навколишнього середовища, та внесення змін та доповнень до Директив №85/337/ЄЕС та 96/61/ЄС про участь громадськості та доступ до правосуддя

Директива забезпечує імплементацію тих положень Оргуської конвенції, що стосуються участі громадськості та доступу до правосуддя. Директива передбачає вимоги щодо встановлення механізму інформування громадськості, проведення консультацій з громадськістю та врахування зауважень та пропозицій громадськості у процесі прийняття рішень. Держава повинна забезпечити надання громадськості ефективних можливостей на ранньому етапі брати участь у підготовці, внесенні змін чи перегляді планів або програм, які необхідно розробити відповідно до положень, наведених у Додатку I до Директиви.

Директива 2008/50/ЄС про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи

Мета Директиви – встановити стандарти якості атмосферного повітря та управління якістю атмосферного повітря. Для цього визначається верхня та нижня межі оцінки, цільових та граничних значень, а також мети щодо зменшення впливу твердих часток, визначаються та класифікуються зони та агломерації, встановлюється система інформування громадськості та система оцінки якості атмосферного повітря відносно забруднювачів. Для зон та агломерацій, де існує ризик перевищення допустимих меж забруднення встановлюються короткострокові плани дій.

Директива 1999/32/ЄС про зменшення вмісту сірки у деяких видах рідкого палива та внесення змін і доповнень до Директиви 93/12/ЄС зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) 1882/2003 та Директивою 2005/33/ЄС

Метою директиви є зменшення викидів діоксиду сірки, які утворюються при спалюванні окремих типів рідкого палива і, таким чином, зменшення шкідливого впливу на людину і навколишнє середовище. Директива встановлює максимальний вміст сірки у важкому мазуті, газойлі та судновому паливі. Вона також визначає методи, які повинні застосовуватися для відбору проб і аналізу вмісту сірки в паливі для того, щоб перевірити дотримання вимог.

Директива 2009/147/ЄС про захист диких птахів (ст. 4.2)

Загальною метою Директиви є збереження популяції усіх видів диких птахів, які природно проживають на європейській території держав-членів ЄС. Механізм захисту диких птахів передбачає охорону середовищ існування (оселищ); захист та використання птахів; попередження шкоди від інвазійних видів; дослідження та звітування. Відповідно до статті 4.2, необхідно створити спеціальні природоохоронні території (СПТ) на підставі орнітологічних критеріїв. Також потрібно вживати заходів

Глосарій

для захисту мігруючих видів птахів, що постійно трапляються на території держави, особливо на водно-болотних угіддях.

Директива 2010/75/ЄС про промислові викиди (всеохоплююче запобігання і контроль забруднень)

Для контролю промислових викидів, ЄС розробив загальну систему, що базується на наданні інтегрованого дозволу. Директива вимагає використовувати систему інтегрованого дозволу для видів діяльності, зазначених у Додатку I до неї. Усі установки, що регулюються Директивою, повинні запобігати чи зменшувати забруднення шляхом використання найкращих доступних технологій, ефективного використання енергії, запобігання утворенню та управління відходами. Прозорість процедури видачі інтегрованого дозволу забезпечується участю у ній громадськості.

Директива 2009/28/ЄС про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлювальних джерел та якою вносяться зміни до, а в подальшому скасовуються Директиви 2001/77/ЄС та 2003/30/ЄС

Директива передбачає встановлення обов'язкових національних цілей для частки енергії з ВДЕ в загальному енергобалансі, які формуються на основі статистичних даних та потенціалу кожної країни. Такі цілі мають до 2020 року забезпечити досягнення 20% частки з ВДЕ в загальному енергоспоживанні країн-членів ЄС та країн, які є сторонами Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, та 10% частки цього типу енергії в транспортному секторі. Директивою, зокрема, встановлюються правила щодо спільних проектів між державами-членами ЄС та третіми країнами у галузі "зеленої" енергетики та правила доступу до мереж електропостачання для виробництва енергії з ВДЕ.

Група «Нафта»

Директива 2009/119/ЄС стосовно накладення на держав-членів ЄС зобов'язання щодо підтримки мінімальних запасів сирої нафти та/чи нафтопродуктів

Директива встановлює правила, спрямовані на забезпечення високого рівня безпеки поставок нафти в Співтоваристві через надійні і прозорі механізми, засновані на солідарності між державами-членами ЄС. Передбачається прийняття законів, підзаконних актів та адміністративних положень для забезпечення збереження на постійних засадах загального рівня резервів сирої нафти та/або нафтопродуктів, що був би еквівалентним або 90 дням середньодобового значення імпорту, або 61 дням середнього внутрішнього добового споживання.

Директива 98/70/ЄС про якість бензину та дизельного палива

ЄС ввів правила, що забороняють бензин зі свинцем і обмежують кількість сірки в дизельному паливі з метою поліпшення якості повітря і скорочення викидів парникових газів. Ця Директива встановлює технічні вимоги, які повинні застосовуватися на бензин, дизельне паливо і біопаливо що використовується в автомобільному транспорті, а також газових масел, які використовуються для недорожньої мобільної техніки. Окрім заборони продажу етилованого бензину, держави-члени ЄС повинні провести оцінку національного споживання палива, прийняти законодавство та визначити уповноважений орган (органи) для встановлення системи моніторингу за якістю палива.

Директива 94/63/ЄС про контроль викидів летючих органічних сполук (ЛОС), що виникають зі сховищ нафти та при її транспортуванні з терміналів до сервісних станцій зі змінами та доповненнями, внесеними Регламентом 1882/2003²⁵⁰

Директива передбачає взяття на облік усіх нафтобаз, призначених для зберігання, наливання та зливання нафтопродуктів, встановлення на них технічних засобів для зменшення викидів ЛОС із

---

²⁵⁰ Офіційний переклад містить значну кількість помилок, що виникли внаслідок неточного перекладу. У цьому глосарії назва Директиви подається відповідно до офіційного перекладу.

Глосарій

резервуарів із нафтопродуктами, приведення у відповідність до установлених вимог усіх стаціонарних резервуарів, залізничних, морських, автомобільних цистерн, а також пристроїв для наливання та зливання нафтопродуктів.

Директива 94/22/ЄС про умови надання і використання дозволу на розвідування, розробку і виробництво вуглеводнів

Набір загальних правил вводиться з метою забезпечення недискримінаційного доступу до розвідки, дослідження і видобутку вуглеводневої сировини. Ці об'єктивні та прозорі правила допомагають зміцнити інтеграцію внутрішнього ринку, сприяти більшій конкуренції в ньому і підвищити безпеку поставок. Директива передбачає запровадження правил, які забезпечуватимуть:

- рівні умови для отримання дозволів на пошук, розвідування та видобуток вуглеводнів всім організаціям, які мають у своєму розпорядженні необхідні ресурси;
- надання зазначених дозволів на підставі об'єктивних, опублікованих критеріїв;
- завчасне доведення до відома всіх організацій, які беруть участь у встановлених процедурах, усієї необхідної інформації.

Група «Бізнес клімат»

Директива 2014/25/ЄС щодо закупівель юридичними особами, які працюють у секторі енергетики та така, що скасовує Директиву 2004/17/ЄС від 18 квітня 2016 року

Спрямована на забезпечення відкритості ринку, а також справедливого здійснення закупівель, зокрема у секторі енергетики: добування (виробництва), транспортування та розподілу газу, тепла, електроенергії.

Директива 2009/72/ЄС щодо загальних правил для внутрішнього ринку електроенергії та така, що скасовує Директиву 2003/54/ЄС

Передбачає імплементацію законодавства про ринок електроенергії, згідно якого електроенергія є "енергетичним товаром", який купується/продається/виробляється/транспортується/зберігається. Вказані операції можуть виконувати на рівних конкурентних умовах всі ліцензовані підприємства. Також держава забезпечує недискримінаційний доступ до наявної інфраструктури, створює виробникам електроенергії сприятливі умови для інвестування у нові види енергії (вітер, сонце та ін.)

Директива 2009/73/ЄС про спільні правила внутрішнього ринку природного газу, що замінює Директиву 2003/55/ЄС

Передбачає імплементацію законодавства про ринок газу, згідно якого газ є "енергетичним товаром", який купується/продається/виробляється/транспортується/зберігається. Вказані операції можуть виконувати на рівних конкурентних умовах всі ліцензовані підприємства. Також держава забезпечує недискримінаційний доступ підприємствам до розподільчих мереж, газових сховищ та магістральних мереж газопроводів.

Директива 2008/92/ЄС стосовно процедури Співтовариства для вдосконалення цін на газ та електроенергію для кінцевих промислових споживачів

Згідно неї мають бути впроваджені відкриті загальнодоступні механізми інформування про ціни на енергоресурси для споживачів. Також має бути спеціально розроблена методика та впроваджений механізм збору відповідної інформації про ціни на газ та електроенергію.